

Vy, kdož v záři slunka jdete,
po ostravském území,
zdali v sobě vzpomenete
těch, co robí pod zemí!

1

ÚVOD

1

DŮL PETR BEZRUČ

1

ANALÝZY

1

ARCHITEKTONICKÁ STUDIE

1

STAVEBNĚ HISTORICKÝ PRŮZKUM

1

ZÁVĚR

1

ZDROJE

ÚVOD

FAKULTA ARCHITEKTURY	
<p>AUTOR, DIPLOMANT: Markéta Ekrťová AR 2017/2018, ZS</p> <p>NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) REVITALIZACE AREÁLU DOLU PETR BEZRUČ VE SLEZSKÉ OSTRAVĚ (AJ) REVITALISATION OF MINER'S AREA PETR BEZRUČ IN SILESIAN OSTRAVA</p> <p>JAZYK PRÁCE: ČESKÝ</p>	
<p>Vedoucí práce:</p> <p>Oponent práce:</p>	<p>prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírsa doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D. Ing. arch. Karel Kuča</p> <p>Ústav: 15114 Ústav památkové péče</p>
<p>Klíčová slova (česká):</p>	<p>revitalizace, industriální areál, Slezská Ostrava</p>
<p>Anotace (česká):</p>	<p>Tématem diplomové práce je architektonická studie revitalizace areálu Dolu Petr Bezruč. Studie se primárně zaměřuje na tři původní objekty v areálu, dvě kompresorovny a rozvodnu, jimž hledá nová využití. Součástí práce je stavebně historický průzkum objektu rozvodny a zkoumání územního vývoje areálu od jeho založení až po ukončení činnosti, s cílem vytvoření grafického zpracování.</p>
<p>Anotace (anglická):</p>	<p>The topic of my diploma thesis is revitalisation of miner's area Petr Bezruč in Silesian Ostrava. The thesis mainly focuses on three buildings located historically in zhe original miner's area and seek new ways for their use. The thesis includes historical building research of a substation building and also a study of development of the area from its founding to its closure.</p>

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 12.1.2018

podpis autora-diplomanta

zadání diplomové práce

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

Jméno a příjmení: Bc. et Bc. Markéta Ekrťová
datum narození: 17.4.1992
akademický rok / semestr: 2017/2018 ZS
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15114 Ústav památkové péče
vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.
téma diplomové práce: Revitalizace areálu Dolu Petr Bezruč ve Slezské Ostravě (modul památkové péče)

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Areál Dolu Petr Bezruč ve Slezské Ostravě se nachází v centrální části městské části, která byla nejvýznamněji přetvořena těžbou černého uhlí. Část areálu po ukončení aktivní těžby byla zničena, část původních objektů byla využita pro potřeby lehkého průmyslu a tři objekty byly prohlášeny za kulturní památky. Současná urbanistická situace areálu spíše skrývá, i když se nachází na významném dopravním uzlu této městské části. Nedostatkem městské části Slezská Ostrava je chybějící centrum, které se původně nacházelo na břehu řeky Ostravice, ale bylo překryto dopravní tepnou, která vytvořila bariéru mezi touto městskou částí a zbytkem města.

Cílem tohoto projektu je revitalizace areálu a především jeho znovu zapojení do struktury města za pomoci architektonických a urbanistických principů a také s důrazem na ekonomickou udržitelnost jednotlivých budov. Dále pak využití kulturních památek a transformace stávajících objektů pro potřeby občanů a města. Důležitým prvkem je také Halda Ema, která přiléhá k areálu z jihovýchodní strany.

Diplomová práce modulu památkové péče bude obsahovat řešerši vztahu průmyslového areálu ke zbylé struktuře města. Dále pak vhodné využívání památkově chráněných objektů v areálu.

V projektu bude kladen důraz na šetrný přístup ke stávajícím stavebně historickým objektům se začleněním novostaveb v celkové návaznosti na městskou část s citlivou úpravou prostředí areálu a jeho okolí.

2/ Zadání a konkrétně specifikovaný stavební program

1. Část SHP

V návaznosti na téma Důl Petr Bezruč v Ostravě bude diplomní část SHP pojata jako analytický plán stáří zástavby na úrovni měřítka generelu areálu, proměnu zástavby po jednotlivých klíčových fázích, komentované historické mapy, plány a fotografie. Detailněji bude provedena analýza objektu bývalé rozvodny s nedokončenou přestavbou, dokumentaci hodnotné konstrukce a pozůstatků bývalého opláštění.

2. Část návrhová

Návrh se bude zabývat novým využitím kulturních památek v objektu (těžní věž a strojovny) a původních objektů sloužících provozu těžby. Závěry zjištěné v rámci diplomního semináře budou zakomponovány do vlastního návrhu, především výsledky stavebně historického průzkumu a příslušných řešerši. Dále bude kladen důraz na částečné zachování struktury areálu pomocí novostaveb v původních stopách zaniklých budov, a s vytvořením nové návaznosti na okolní strukturu města.

Stavební program:

Hlavní náplní areálu bude vytvoření nového centra občanské vybavenosti. Budova bývalé rozvodny bude převážně sloužit potřebám městské části (radnice a knihovna), v ostatních objektech areálu budou umístěna restaurační zařízení, drobné provozy obchodní vybavenosti a v neposlední řadě také novostavby pro bydlení. Dojde také k revitalizaci venkovních prostor areálu v návaznosti na jeho okolí, hlavně k jeho napojení na prostor Haldy Ema.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

3. Část SHP

Text, řešerše, dokumentace, prezentace na výkresech i v portfoliu

4. Část návrhová

Výkres širších urbanistických vztahů (1:10000 - 1:25 000), urbanistická koncepce, návrhová situace v měřítku (1:500 - 1:1000), půdorysy, řezy, pohledy (1:100 - 1:250), půdorysy s vyznačením stavebních úprav, vybrané architektonické detaily (1:10 - 1:20). Diplomová práce bude obsahovat vizualizace (exteriéru a interiéru, cca šest záběrů), průvodní zprávu v obvyklém členění a rozsahu (zadání, širší vztahy, stavební program, kapacity a provozy, technická infrastruktura, architektonické a konstrukční řešení). Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu

Fyzický model celého areálu (1:500 - 1:1000)

Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio ve formátu A4 dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

Datum a podpis studenta

9.10. 2017

Bc. et Bc. Markéta Ekrťová

Datum a podpis vedoucího DP

9.10. 17

prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

Datum a podpis děkana FA ČVUT

27 -10- 2017

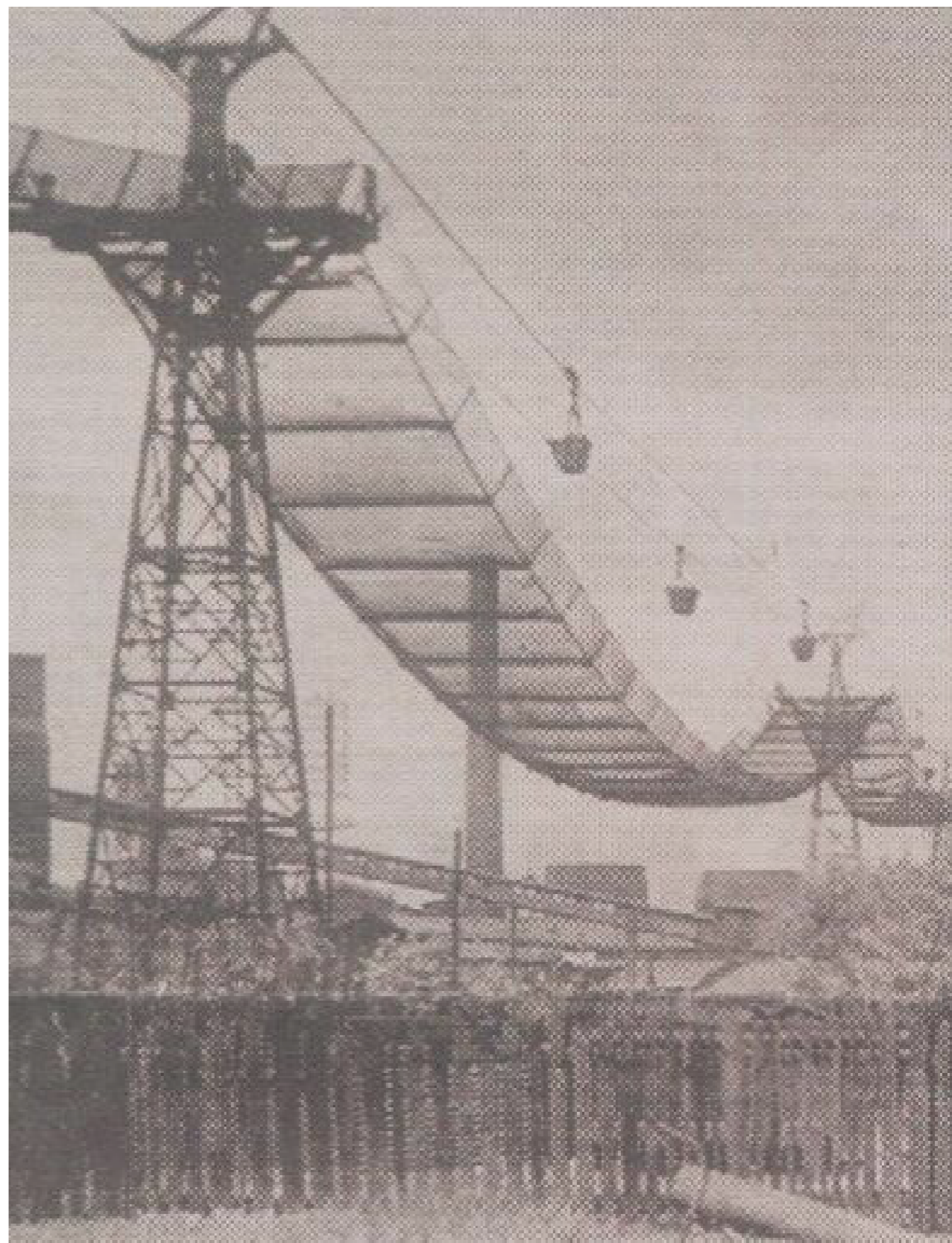
registrováno studijním oddělením dne

9.10.17

Při otázce „Co se Vám vybaví při slově Ostrava?“ si většina dotázaných vzpomene na těžký průmysl a černou Ostravu. Ostrava však již dávno není tou průmyslovou velmocí, kterou kdysi bývala. Při porovnávání historických podkladů se současností je evidentní, že ty průmyslové objekty a areály, které se dnes ve městě nachází, jsou pouhé, někdy až drobné, pozůstatky po tehdejší činnosti.

Tato práce si klade za cíl vytvoření architektonické studie areálu Důl Petr Bezruč ve Slezské Ostravě. Jedná se o otevřený areál s kulturní památkou a velkým počtem původních objektů, které v průběhu času proměnily svou tvář. Studie bude zaměřena na revitalizaci areálu a především jeho znovuzapojení do struktury města za pomoci architektonických a urbanistických principů a také s důrazem na ekonomickou udržitelnost jednotlivých budov. Dále pak využití a transformace stávajících objektů pro potřeby občanů a města.

Součástí práce bude historický průzkum územního vývoje areálu, který se soustředí na jeho hlavní milníky. U objektu sodovkárny bude proveden stavebně historický průzkum v rámci modulu památkové péče.

DŮL PETR BERUČ

historie

První zmínka o Slezské, tehdy ještě Polské Ostravě, pochází z roku 1249. Tehdy se ještě jednalo o samostatnou obec. Ostrava, tedy město v podobě ve které je známo dnes, se takto formovalo až do počátku 20. století, kdy došlo k vytvoření takzvané velké Ostravy spojením menších obcí v jedno velké město. Nicméně v počátcích moravská a slezská část Ostravy vystupovaly samostatně a byly od sebe odděleny nejen korytem řeky Ostravice, ale také několika menšími vesnicemi, které jsou dnes již dávno zaniklé, nebo přesněji řečeno byly pohlceny městskou částí Slezská Ostrava. Vzpomínkou na ně dnes zůstávají pouze názvy ulic a míst, které v sobě skrývají i jména těchto vesnic, jako to bylo například u vesnice Zámostí, která se nacházela, jak již název napovídá, u dnešního mostu Miloše Sýkory, který spojoval obě Ostravy, a tak byla tato část první zastávkou při přechodu z moravské části do slezské. Dnešní most je ocelový, nýtovaný, předtím se jednalo o most s kamennými pilíři, který byl konstrukčně špatně proveden a spadl. Jemu pak předcházel most dřevěný, který byl dlouhou dobu používán pro přechod přes řeku.

Slezská Ostrava byla nejvíce poznamenaným územím celé Ostravy hornictvím a těžbou. Kromě písemných zdrojů to i vizuálně dokládají dostupné mapové podklady z různých období, počínaje mapou stabilního katastru, která nastiňuje situaci v území před rozmachem průmyslu, mapou vytvoření „velké“ Ostravy, přes mapy pořizované během

zakládání uhelných dolů (důlní situace se měnila velmi rychle a tak ne všechny události byly pokryty v mapových podkladech), až po současné urbanistické uspořádání městské části.

První, avšak neověřená zpráva o objevení uhlí na území Slezské Ostravy pochází z roku 1750. Je známo, že místní znali uhlí mnohem dřív, než se oficiálně začaly hledat uhelné sloje. Bylo to způsobeno mělkostí některých slojí, které dosahovaly povrchu země. Tím pádem bylo viditelné i bez potřeby kopání.

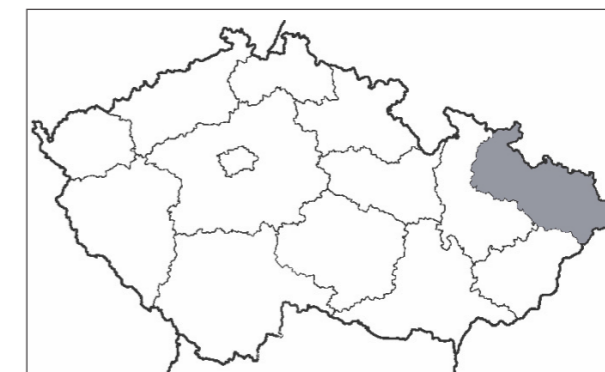
K prvnímu doloženému objevení uhlí ve Slezské Ostravě, vlastně na celém Ostravsku, došlo 2. 12. 1763. V ten den objevil klimkovický mlynář Johann Augustin v údolí Burňa objevil uhlí a tento nález zkoumal horní mistr Johann Anton Alis z Kutné Hory. Nicméně tento nález vrchnost příliš nezaujal. S těžbou v menším množství se zde začalo až v roce 1787. Uhlí se totiž tehdy používalo hlavně ve výrobách, obyčejní lidé preferovali jiný způsob vytápění.

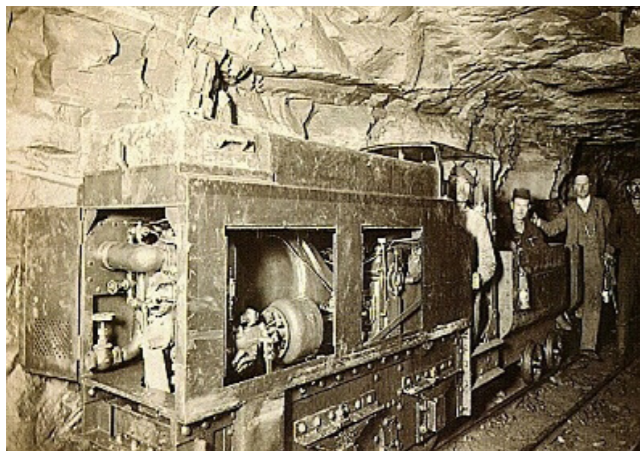
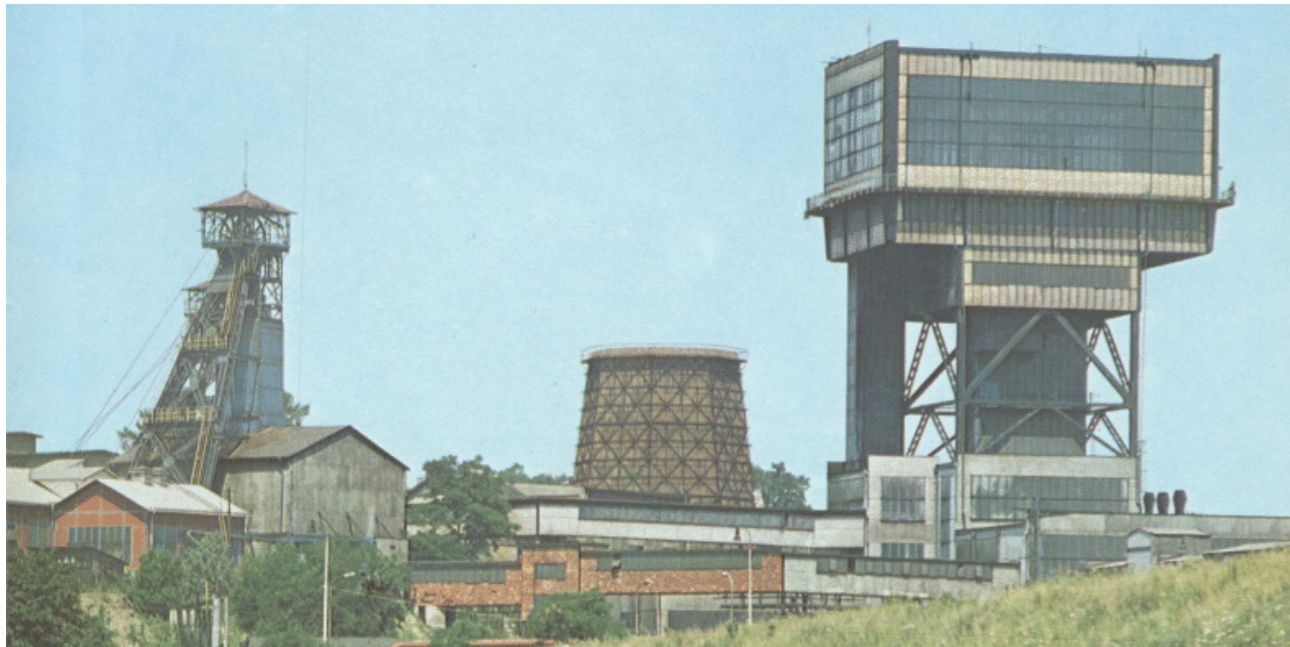
K rozmachu těžby přispěla až výstavba Vítkovic (tehdy Rudolfova huť), ve 30. letech 18. století. Najednou se zvýšila poptávka po surovině. Změnil se také způsob dobývání a začalo se těžit uhlí v hlubokých šachtách a s použitím strojů. Při rubání uhlí dochází mimo jiné k vytěžení velkého množství zeminy, které se říká hlušina. Ta se hromadí poblíž dolů do takzvaných hald. V současnosti nejznámější

a největší haldou v Ostravě je halda Ema, která stojí poblíž Dolu Petr Bezruč a vyrostla na místě bývalého Dolu Ema, po kterém je pojmenovaná.

V okolí areálu se v současnosti nachází primárně funkce bydlení. Obytné bloky se zde nacházely i během těžby, nicméně pouze od Dolu Petra Bezruče směrem na sever. Jednalo se o bydlení pro dělníky a havíře z přilehlých dolů. Ulice Michálkovická, lemující areál ze severu, je hlavní spojnici Slezské Ostravy s centrem města situovaným v moravské části a byla jakousi hranicí mezi bydlením a průmyslem. Dnes bydlení přesáhlo i tuto hranici a pomalu se rozrůstá na území bývalé průmyslové činnosti. Vytváří to pak kombinaci starých industriálních budov (povětšinou z červených cihel), zeleně, která je důkazem, že příroda pomalu zakrývá své staré rány, a pak obytných budov, od těch historických až po moderní stavby současnosti. (Bakala, Dvořák, Gracová, Grobelný, Jiřík, Klíma, Myška, Pitronová, Steiner, 1993).

(Ekrtová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

důl terezie

Důl Petra Bezruče byl založen v roce 1842 a byl napojen na Jakloveckou dědičnou štolu. Tehdy ještě samozřejmě nenesl název Petr Bezruč, ale dostal jméno Terezie, po manželce tehdejšího ředitele Rudolfovy hutě, Josefu Grossovi. O necelý rok později byl důl prodán Salomonu Mayerovi Rothschildovi. Později ještě došlo ke změně názvu dolu, než se z něj nakonec stal Důl Petra Bezruče. Za druhé světové války dostal jméno Bergschacht (Náhorní důl). V tomto období se doly a továrny plošně přejmenovávaly kvůli poněmčení obyvatelstva a také proto, že bylo nepřipustné, aby tyto objekty nesly jména židovských obyvatel. Po válce dostal důl zpátky jméno Terezie a 17. 7. 1946 se slavnostně za přítomnosti svého jmenovce, přejmenoval na Důl Petra Bezruče. Básník Petr Bezruč při této příležitosti pronesl proslov a složil také báseň.

Podle usnesení vlády č. 827/91 o útlumu těžby byla těžba na Dole Petr Bezruč ukončena ke dni 30. 6. 1992 a jámy postupně zasypány. Kladivová těžní věž, která tvořila dominantu Slezské Ostravy byla prohlášena kulturní památkou ČR. Pro svůj špatný stav, který ohrožoval bezpečnost pracovníků byla dne 14. 8. 2002 odstřelena (Kubinský, 2014).

K ukončení těžby došlo v roce 1992. O rok později byla část areálu prohlášena za kulturní památku. Konkrétně se jednalo o původní těžní věž, která později sloužila jako větrací. Dále pak dvě přilehlé strojovny, z nichž jedna obsahuje movitou kulturní památku.

Touto movitou památkou je elektrický těžní stroj Siemens-Schuckert s rotačním měničem, řídicím jízdy a Karlíkovým tachografem. Tachograf dostal svůj název po Ing. Janu Karlíkovi, který v 19. století působil na Dole Mayrau a se svými vynálezy nejen „doby“ svět, ale také předčil některá, dnes hojně používaná, zařízení. Jeho tachograf sloužil k měření rychlosti pohybu a stal se povinnou výbavou všech důlních zařízení (Skanzen Mayrau, 2011).

Původně byla součástí památkově chráněného celku i těžní věž, která byla postavena po válce, k rozšíření objemu těžby. Jednalo se o výrazný prvek v krajině, nicméně se věž dostala do tak špatného technického stavu, že již nebylo možné ji zachovat pro ty hodnoty, pro které se stala kulturní památkou. Tak byla věž ze seznamu kulturních památek odstraněna a později slavnostně odstřelena (Kubinský, 2014).

Z původního areálu se převážná část bohužel nedochovala. Pravděpodobně nejvýraznějším prvkem, který dokládá existenci areálu, je větrací věž Jámy Terezie, která byla prohlášena za kulturní památku společně s přilehlou a protilehlou budovou pomocných těžních strojů. Všechny objekty byly rekonstruovány, nicméně pro veřejné účely se nepoužívají, ani nejsou veřejnosti přístupné. Objekty by měly sloužit představenstvu města.

Budovy stojící ve zbytku areálu se dělí na dvě skupiny, a to na skupinu budov původních a pak nově vzniklých. Ty původní jsou ve zchátralém stavu, a buď čekají na plánovanou rekonstrukci anebo na demolici, která je pozvolna podporována vlivy počasí a nezajištěností budov.

Mezi původní objekty areálu, na které se ovšem nevztahuje památková ochrana, patří osmiúhelníková chladicí věž, která dnes stojí v areálu autoopravny. Z původní stavby se dochovala pouze spodní železobetonová konstrukce, která nesla celou zátěž věže. Co se týče její hodnoty, je to pozoruhodný prvek, který se momentálně skrývá mezi zaparkovanými auty a současnému návštěvníkovi je na první pohled skryt. Ponechání takovéto konstrukce není nic neobvyklého, při demolicích v průmyslu se odstraňovaly u menších objektů hlavně části, které bylo možné snáze demontovat a takovéto železobetonové prvky byly zpravidla ponechávány na místě a označovány za trvanlivé až s nadsázkou nezničitelné, jako je to například v areálu Dolu Trojice, který se nachází nedaleko Dolu Petra Bezruče.

Dalším příkladem je kompresorovna. Část budovy byla odstraněna, nicméně ponechána zůstala železobetonová sloupová konstrukce čtvercového půdorysu s cihelnou výplní a konstrukcí střechy z ocelových příhradových nosníků. Dlouhou dobu sloužila jako odkladiště odpadu a přechodné přístřeší pro osoby bez domova (popřípadě jiné živly).

Podle rozhovoru se zaměstnanci stavebního odboru by měl objekt do budoucna sloužit jako loftové bydlení, což pro objekt tohoto typu je jistě přípustné využití, otázkou je, zda v komplexním přístupu k areálu bude umístění funkce bydlení právě do tohoto objektu vhodné.

Z původních objektů zůstávají ještě v současnosti budovy dílen, které stojí naproti větrné jámy a dílny, ty jsou přilehlé k druhé budově dílen. Zmiňované budovy jsou přilehlé a vzájemně propojené. Tyto objekty jsou ve velmi špatném technickém stavu. Co se týče konstrukce a její statiky, není známo odborné stanovisko, nicméně se zde nachází výstražné nápisy se zákazem vstupu do objektu. Dále je pravděpodobné, že i zde se nacházela sodovkárna, protože jsou patrné nápisy uvnitř budovy odpovídající této výrobě. Z mapových podkladů je patrné, že původně měly objekty obdélníkové půdorysy, nicméně při návštěvě areálu bylo zjištěno, že nyní je půdorysný tvar do písmene L a je možné rozpoznat interiérové úpravy, např. koupelnové kachličky, na současném obvodovém plášti budovy. Tím, že nejsou chráněné, ani nijak zajištěné, slouží dílny jako sklad odpadků, prostor pro přespávání osob bez domova. V neposlední řadě dochází k jejich postupné degradaci a demolicí, ať už ze strany lidí nebo přírodních vlivů.

V severovýchodní části komplexu je umístěna budova, která na první pohled působí moderně, respektive svou úpravou obvodového pláště zcela nezapadá do kontextu areálu a jeho původních objektů. Nicméně zdání klame a tato budova opravdu byla součástí původního areálu, nicméně po revoluci se objevil pokus využít konstrukci budovy a přetvořit ji na sodovkárnu. Majitel bohužel neměl dostatek financí na dokončení budovy a tak dodnes tato stavba chátrá. Již zmíněná konstrukce je velmi dobře viditelná z jižní strany, kde na budově zcela chybí obvodový plášť. Konstrukčně se jedná o velké ocelové oblouky, které mají zahnutí směrem na sever, a tak se celá budova otevírá na jih a skýtá pohled na haldu Ema a zbytek areálu Petra Bezruče. Této skutečnosti by mohlo být využito při pozdějším využití areálu.

Budova nové jámy byla slavnostně stržena v roce 2002. Jednalo se o novodobou těžní věž, jejíž podobu si dodnes lidé mohou připomínat v Ostravě u Dolu Jeremenko, která má stejnou těžní věž. Nicméně u Bezruče byla zbourána. Před demolicí byla tato věž kulturní památkou. Nicméně hned po vyjmutí ze seznamu byla zbourána. Zůstala po ní louka, která je o pár metrů níž, než je větrací jáma Terezie. Louka je tedy ze severozápadu obklopena strmým, zarostlým svahem, nad kterým vyčuhuje věž jámy Terezie.

Z jižní a východní strany lemují pozemek budovy, které byly součástí původního areálu a sloužily těžbě. Z louky je pak možné dojít na haldu Ema, jejíž úpatí leží na jižní straně louky. Zde je plánovaná trasa lanové dráhy, která by měla spojit oblast Dolní Vítkovice s areálem ZOO, který se nachází východně od Petra Bezruče, tedy je možné, že halda by byla jednou se zastávek. Návrh lanové dráhy pro Ostravu je zatím ve fázi zpracovávání dokumentace a vyřizování příslušných povolení.

(Ekrtová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

ANALÝZY

bydlení

domov pro seniory

ZŠ

policie

Bazaly

gymnázium

Hladnovská

VŠ koleje

ZOO

poliklinika

obchod

Michálkovicská

Přírodovědecká fakulta

Bohumínská

radnice

Československá

městský úřad

Ema

SLEZSKÁ OSTRAVA

radnice

Důl Trojice

Moravská Ostrava centrum

hrad

hřbitov

kostel

Ostravice

areál důl petr bezruč a jeho okolí

Areál Důl Petr Bezruč se nachází ve čtvrti Slezská Ostrava, ve východní části města. Historicky byla nazývána polskou, protože byla spravována polskými pány. Až do počátku 20. století totiž existovaly dvě Ostravy, Moravská a Polská/Slezská. Jejich přirozenou hranici vytvářela řeka Ostravice. Jednalo se o dvě samostatné územní jednotky. Až při vytváření velké Ostravy došlo k jejich spojení. Dlouhou dobu mezi nimi panovala rivalita.

Krajina Slezské Ostravy prošla výraznou změnou. Celá oblast byla zasažena velkým počtem černouhelných dolů, kterou svou činností změnily její tvář. Z předuhelného období se dochoval Slezskoostrovský hrad a kostel s hřbitovem, jak je patrné na mapách Stabliního katastru. Hrad vlivem těžby stále klesá. Pozitivem je, že k dochází k rovnoměrnému poklesu a nedochází tak k jeho statickému porušení.

Slezská Ostrava je dnes čtvrt s velkou převahou funkce bydlení. Jedná se hlavně o rodinné domy a vilky. Původně bylo bydlení, hlavně dělnické kolonie, situováno severní části čtvrti. Pomyslnou hranici mezi bydlením a průmyslem tvořila ulice Michálkovicá. V současnosti bydlení pokrylo i místa, která byla dřívě zasažena těžbou. Je zde velice vyhledávané, i když jsou v oblasti rozmístěné tzv. komínky, které zajišťují odvod plynu z důlních prostor. Zabraňují tak hromadění plynu a případnému výbuchu. V areálu i jeho okolí jsou hojně umístěné.

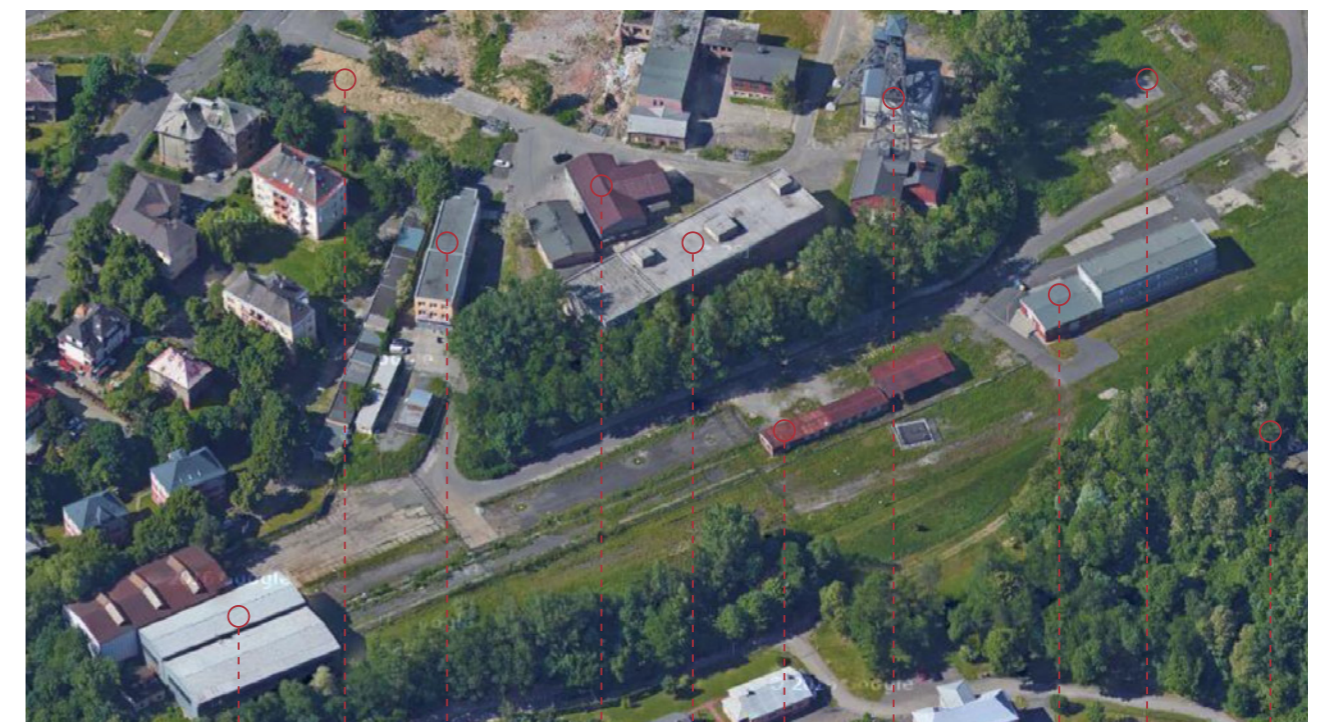
Centrum městské části, ve kterém se mimo jiné nachází i radnice, bylo narušeno postavením rychlostních komunikací Bohumínská a Českobratrská. Dříve bylo možné dojít od radnice na nábřeží. Nyní je zde velká protorová i hluková bariéra a umístění pomyslného centra v těchto místech se nyní odklání od původních záměrů, kvůli zřátě tehdejších kvalit místa.

Co se týče občanské vybavenosti, v blízkosti areálu se nachází mnoho škol. Je zde základní škola, gymnázium i Přírodovědecká fakulta Ostravské Univerzity. V bezprostřední blízkosti areálu je umístěn obchod s potravinami. Větší nákupní centrum se ve čtvrti nenachází, jedná se spíše o maloobchodní provozy, rozmístěné po celé oblasti. Dále je poblíž umístěna poliklina.

Celý areál je možné rozdělit do dvou částí, které se od sebe liší výškovou úrovní, tedy horní a spodní část. Současná zástavba v horní části je viditelně hustší. Je to z důvodu odstranění těžní věže a přilehlých provozů ve spodní části. Z jihu lemují areál halda Ema, která je využívána místními pro procházky. Je to uměle vytvořený krajinný prvek, který je celý zalesněný. Halda nisměně stále na určitých místech prohořívá, takže se jedná o nestabilní prvek, na kterém není možné nic stavět. Mezi haldou a areálem je patrná stopa po báňské dráze, která tudy vedla téměř po celou dobu provozu důlní činnosti. Důl Petr Bezruč byl poslední stanicí na tomto odklonu dráhy.

BUDOVA
POJÍŠŤOVNY
TORZO ŠATEN A
STARÉ KOUPELNY
PNEUSERVIS
TRAFIKANTICE
CHLADICÍ VĚŽ
KOMPRESOROVNA
SODNIKARNA/
ROZVODNA
STRANOVACÍ A
ÚKLIDOVÁ FIRMA
AUTODÍLNA
AUTODÍLNA
PANELOVÉ
BYDLENÍ

VÝROBNÍ HALA
PŮVODNÍ
VSTUPNÍ BRÁNA
KANCELÁŘE
BYVALÝ SKLAD
BYVALÁ NOVÁ
KOUPELNA
STOLÁRNA
KULT. PAMÁTKA -
VĚŽ A STROJOVNY
DODAVATEL
POTRUBNÍ PŮŠTY
KLADIVKOVÁ
VĚŽ
HALDA EMA

územní plán

Význam a obsah územního plánu je uveden v zákonu č. 183/2006 Sb. Zákon o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění, neboli zkráceně ve stavebním zákonu. Cílem územního plánu je vytvoření základní koncepce rozvoje území obce. Více specifikuje cíle plynoucí ze zásad územního rozvoje a z politiky územního rozvoje, které stanovují územní rozvoj v celonárodním významu. Územní plán podle zákona nesmí uvádět detailnější rozvržení území, protože to přísluší regulačnímu plánu nebo územnímu rozhodnutí. Pro vydání územního plánu je důležité opatření obecné povahy, které se získá podle správního řádu. Tento dokument je také závazný pro vydání regulačního plánu, které provádí zastupitelstvo obce (Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění).

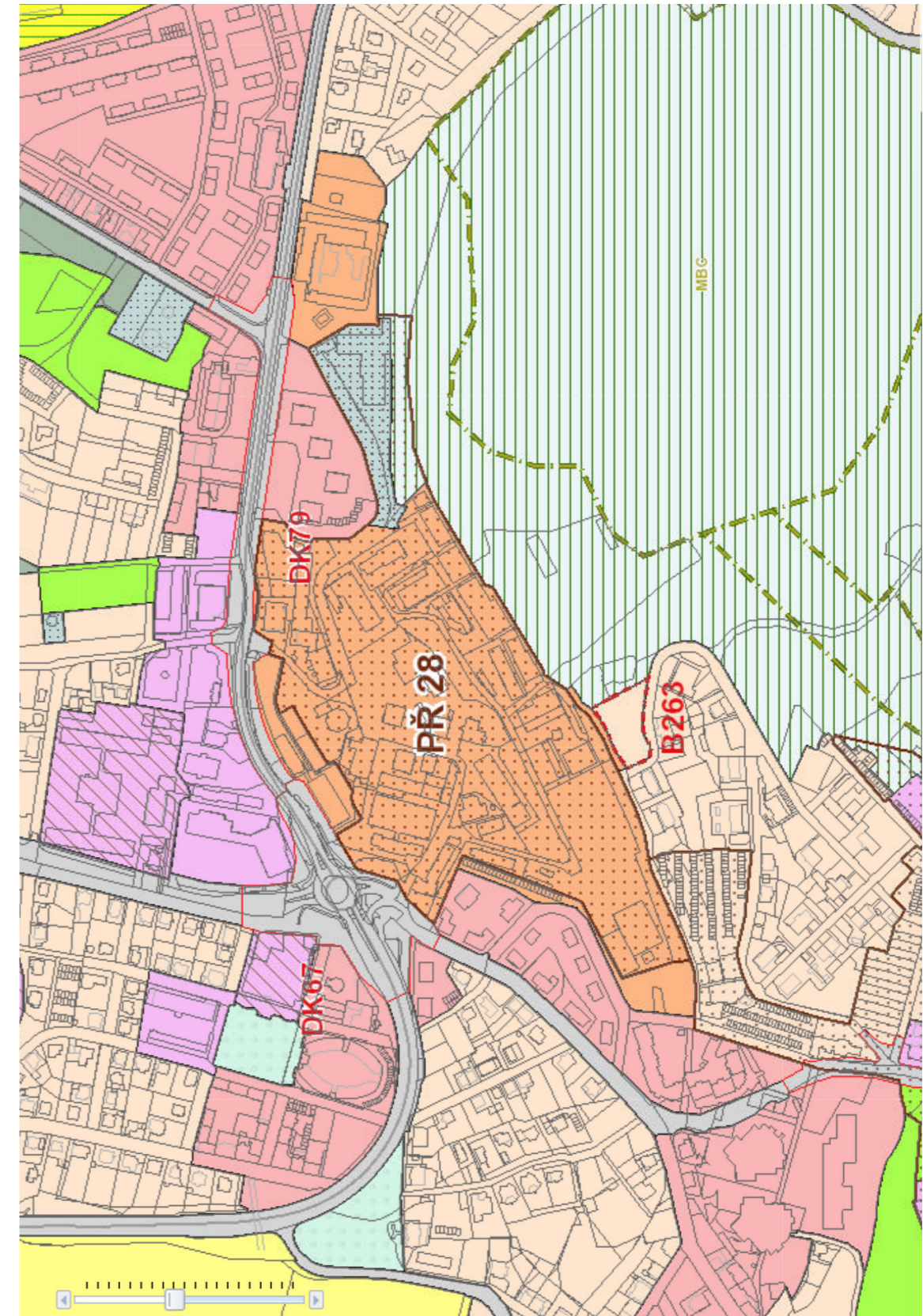
V územním plánu města Ostravy je areál Dolu Petr Bezruč označen jako plocha přestavby číslo 28. V textové části je plocha přestavby definována jako „plocha v zastavěném území obce, na kterých ÚPO navrhuje náhradu stávajícího způsobu využití novým způsobem využití“ (Územní plán města Ostravy, 2014). Samotná lokalita je pak označena jako zbrojeniště po hornické činnosti, ve které momentálně probíhá drobná výroba a jsou zde skladové prostory. V budoucnu by mělo dojít k přeměně využití místa na smíšenou funkci. V tomto případě se jedná o funkci bydlení a občanského vybavení. Počítá se zde s dekontaminací oblasti. Dále by mělo dojít k návrhu nového urbanistického řešení, a

které bude vhodnější, než to stávající (Územní plán města Ostravy, 2014).

K návrhu nového využití v této lokalitě se z územního plánu váže také prostorová regulace. Budovy zde mohou dosahovat maximální výšky 8 nadzemních podlaží, přičemž se nedefinuje výška jednoho nadzemního podlaží.

Dále jsou také určeny maximální zastavěné plochy ve vztahu k charakteru využití objektu. Jeden dům s obytnou funkcí může dosahovat plochy maximálně 600 m². Budova sloužící občanské vybavenosti a službám pak maximálně 2000 m². Co se týče lehkého průmyslu, ten může jedním objektem pokrýt plochu maximálně 3000 m². Regulační plán pro tuto oblast nebyl zpracován.

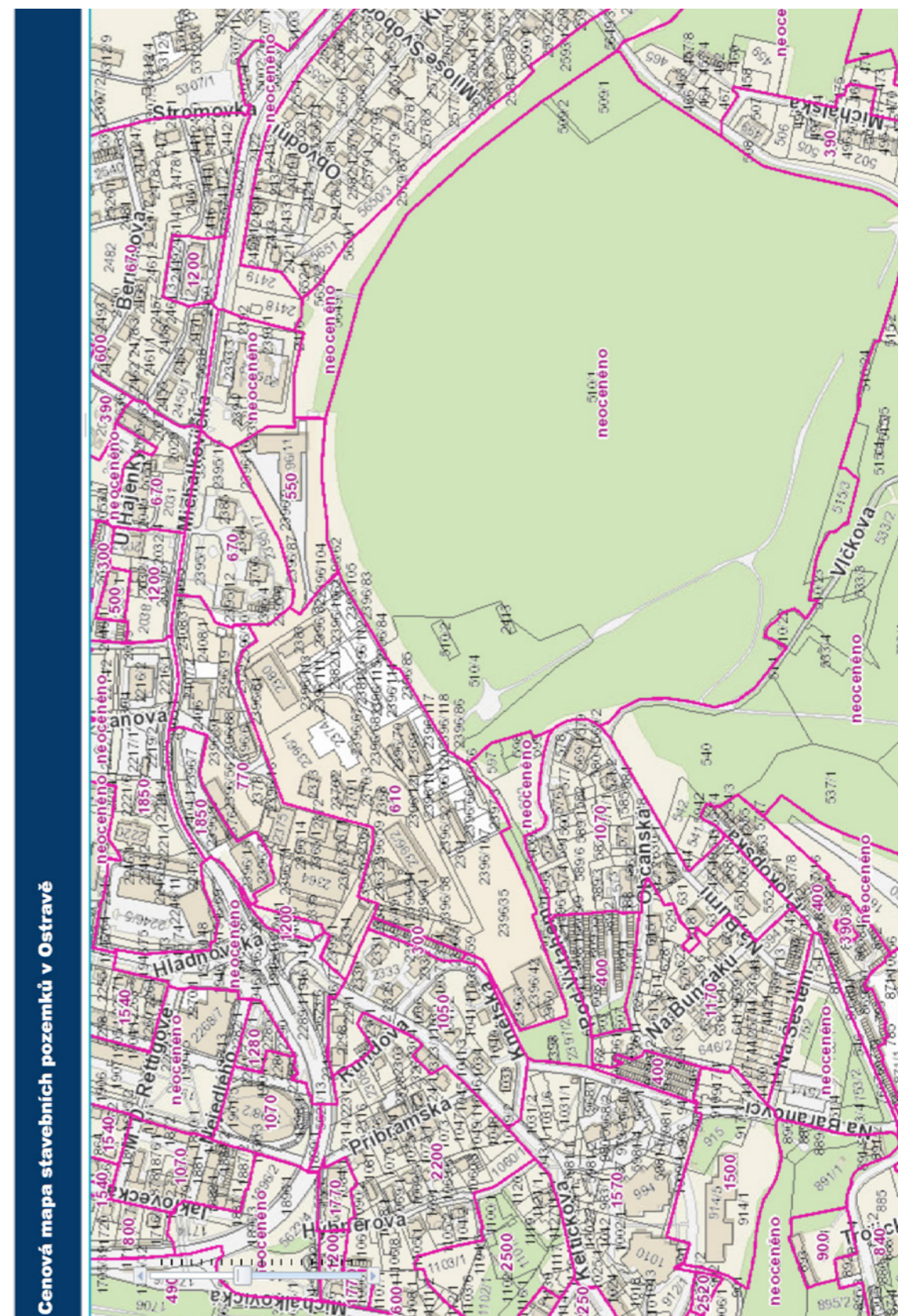
(Ekrťová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

cenová mapa

Pro představu cen pozemků v oblasti areálu je zde uvedena cenová mapa, která poukazuje na zatím zásadní rozdíl mezi cenou pozemků mimo areál a v areálu. Vzhledem k tomu, že území západně od Dolu Petr Bezruč je momentálně jedno z nejlukrativnějších míst k bydlení, jsou ceny za 1 m² velice vysoké oproti těm v areálu. A to několika násobně. V územním plánu se hovoří o plánované rekultivaci a dekontaminaci území. Tento proces již proběhl, takže je možné očekávat, že i ceny těchto pozemků brzy porostou. Obzvláště, když je toto území v územním plánu vymezeno pro smíšenou funkci s důrazem na bydlení.

(Ekrťová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

swot analýza

Následující SWOT analýza byla vypracována pro zjištění možných řešení budoucího využití areálu. Zkratka SWOT se skládá ze slov strengths, weaknesses, opportunities, threats, tedy silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Na jejich základě pak budou vytvořeny varianty možného zacházení s areálem (Karlíček, 2013).

Silné stránky

Mezi silné stránky areálu bezpochyby patří památkově chráněná větrací věž a přilehlé dvě strojovny s chráněným vnitřním vybavením. Výhodou je také umístění areálu na turistické cestě mezi areálem Dolní oblast Vítkovice a Zoologickou zahradou Ostrava. Oceňovaná je také halda Ema jako krajinný prvek, užívaný místními pro výlety.

Slabé stránky

Slabou stránkou je rozdělení areálu mezi více vlastníků, což ztěžuje případné zachování areálu jako funkčního celku. S tím souvisí také současný stav místa. Při návštěvě je ještě stále poznat, že se jedná o celek, o jeden areál. Postupem času se však tato integrita stírá a dochází k zániku celistvosti.

Příležitosti

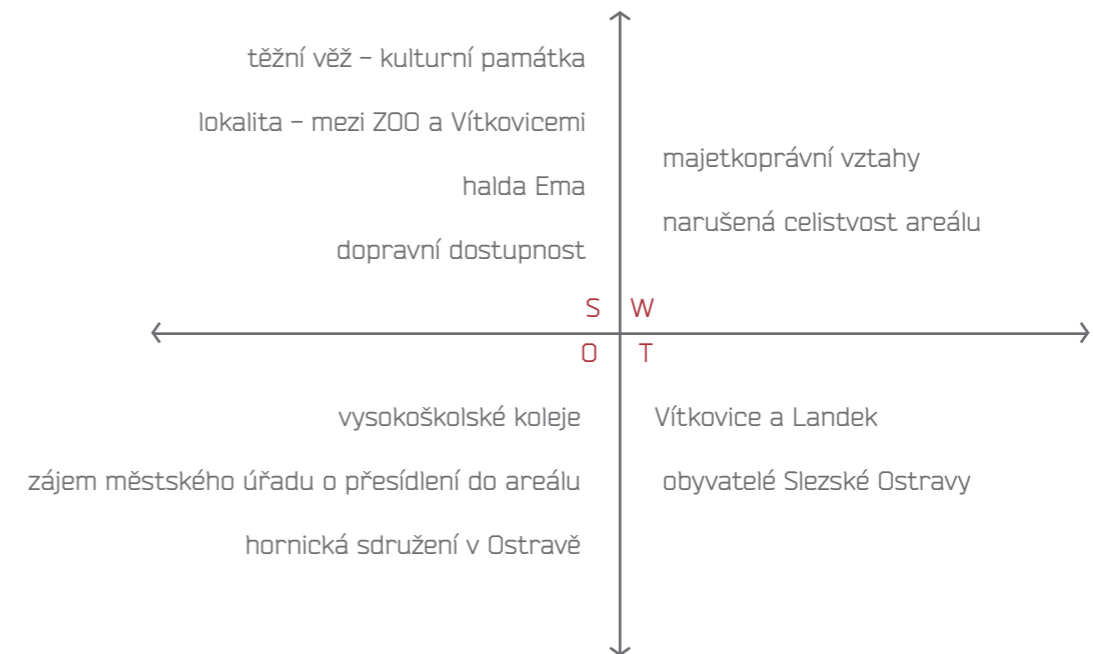
Příležitosti areálu spočívají v zájmu vedení městské části o možném přesídlení do areálu. Zvýšila by se tak poptávka po místě. Takto by se areál dostal více do povědomí veřejnosti a zajistila by se návštěvnost místních obyvatel a nejen turistů. Nebyla by to pouze turistická atrakce, není to cílem, cílem je vytvořit místo, které budou požívat hlavně místní obyvatelé a příležitostně bude sloužit turistům.

Hrozby

Hrozbou může být návrh, který nebude brát v potaz obyvatele městské části. Je třeba je integrovat do dění v areálu, ne jenom izolovat areál jako turistickou atrakci. Docházelo by tak nejen k výkyvu návštěvnosti, ale také k problémům s financováním celého areálu.

Další problém by mohly způsobit areály Landek a Vítkovice. U těchto areálů již proběhla zdařilá konverze a lidé je rádi navštěvují jako připomínky někdejší historie Ostravy. Je možné se zde znovu podívat na rubání uhlí, či výrobu oceli. Vytvoření podobného areálu by se mohlo potýkat s nedostatkem návštěvníků, pokud by tento počín nepřinesl něco speciálního, co již existující areály nemají.

(Ekrtová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

zamýšlené využití areálu

Obyvatelé Slezské Ostravy jezdí za prací, zábavou, nákupy, sportem do Moravské Ostravy. Městská část je tímto nedostatkem prostoru pro volnočasové aktivity značně znevýhodněna. Na druhou stranu tato čtvrť působí velmi klidně, obzvláště poté, co fotbalový klub Baník Ostrava sestoupil do nižší ligy a opustil prostory stadionu Bazaly, který by se měl rekonstruovat. Během fotbalových zápasů totiž docházelo k „migraci“ obyvatel bydlících v okolí, a naopak přílivu nežádoucích živlů, tedy extrémním vrstvám fotbalových fanoušků z České republiky a Polska.

Obytné budovy byly ve Slezské Ostravě situovány vždy v severní části. Ulice Michálkovická tvořila jakousi hranici mezi průmyslovou výrobou a bydlením, areál dolu se totiž nachází v jižní části, stejně tak jako halda a pod ní Důl Trojice. V této oblasti se během průmyslové výroby bydlení, až na pár ulic, neumísťovalo. V severní části tak stávaly dělnické kolonie, dnes po nich však již mnoho nezbylo. Nynější bytová zástavba kombinuje rodinné domky a vilky s menší mírou bytových domů. Po ukončení důlní činnosti a po postupné rekultivaci území dochází k bytové výstavbě i v jižní části čtvrti. Dochází tak zde ke kombinaci starších obytných domů a současných moderně pojatých objektů. Co se týče poptávky, je tato oblast velmi oblíbená, hlavně mezi vyšší a vyšší střední třídou obyvatel Ostravy. Jedná se o místo blízké městu a zároveň se nachází mimo ruch centra města, ne- daleko od haldy Ema a Slezskoostravského hradu.

Občanská vybavenost čtvrti je situována západně, zase spíše směřuje dolů k řece, tedy k Moravské Ostravě. I obecní úřad se nachází v budově, která je situována na břehu řeky. Jednou z možností, ke které je nakloněn i tento úřad, je jeho přestěhování do areálu dolu. Ten reprezentuje někdejší ruch a slávu dolů, které fungovaly po celé oblasti. Přestěhování obecního úřadu by násilnou formou oživilo život v areálu, protože by lidé měli potřebu zde jezdit vyřizovat si nutnosti na úřadu. Vytvořil by se tak základní důvod pro obyvatele Slezské Ostravy sem jezdit.

Stejně jako vytvoření zázemí úřadu, by areálu pomohlo i umístění obchodu s potravinami. Po průzkumu okolí a rozhovoru s několika místními obyvateli bylo zjištěno, že v současné době se v celé Slezské Ostravě nachází jen jeden supermarket, který není schopný pokrýt poptávku místních, kteří tak vždy po práci a při cestě domů tento obchod „zaplaví“ a tráví v něm (podle jejich slov zbytečně) moc času. Mají tak potřebu vytvoření nového prodejního místa. Na tuto poptávku město a investoři reagovali a je vydáno stavební povolení pro stavbu nového supermarketu. Tento bude umístěn na okraji areálu dolu, v západní části, a bude přiléhat ke kruhovému objezdu. Stávající supermarket se nachází naproti parcele, kde se bude stavět další. Místo, které bylo vybráno pro nový obchod, není voleno úplně vhodně, s přihlédnutím k areálu dolu. Pokud by se do areálu umístil úřad, pak by další návštěvnosti pomohlo i umístění obchodu blíž k centrální části areálu.

Lidé by si tak zvykli zajíždět dovnitř a areál používat i k jiným účelům, než jen k nakupování a návštěvě úřadu. Místo pro obchod na okraji areálu by pak mohlo sloužit pro parkovací stání.

Další výhodou je i poloha areálu. Ten stojí mezi ulicí Michálkovická a haldou Ema. Michálkovická ulice slouží jako hlavní spojnice s centrem města. Halda je na druhou stranu oblíbeným cílem místních pro výšlapy s vyhlídkou na Ostravu.

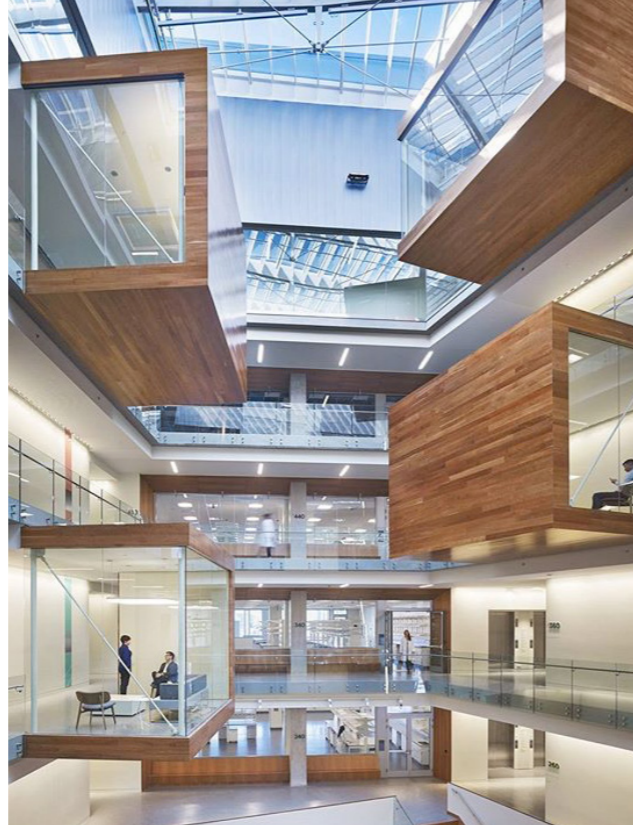
U Emy je nicméně problém, že se jedná o nestabilní krajinný prvek a není tak možné pro ni vymyslet nějaké odvážnější využití. Na druhou stranu kancelář hlavního architekta města pracuje s návrhem využití plochy pro rekreační činnosti.

V okolí areálu stojí Vysokoškolské koleje Jana Opletala, které patří Ostravské univerzitě. Tyto koleje, a hlavně jejich obyvatelé, představují skvělou příležitost pro oživení areálu. Pokud by se stal komplex více přístupným a skýtal určité kulturní a sportovní vyžití, nepochybně by jej studenti začali hojně využívat, neboť se nachází v docházkové vzdálenosti od ubytovny, a navíc by to bylo i při cestě do obchodu. V této městské části se totiž nenachází žádné aktivity tohoto typu. Nejbližší možnost se nabízí až v centru města, tedy v Moravské Ostravě.

Další zájmovou skupinou, která by mohla pozvednout renomé areálu, jsou umělci. Jak již bylo zmíněno u skupiny studentů i umělci dnes tato industriální místa s oblibou vyhledávají. Je tedy možné tyto kreativce zapojit do dění v areálu, anebo jim umožnit využívat areál, nebo jeho část před konečnou fází projektu. Příkladem budiž areál Pragovky v Praze, který je nyní rozdělen na jednotlivá umělecká studia. Co se týče úprav, do objektu se zasahovalo minimálně, ale lidem tohoto rázu to není nikterak nepříjemné, naopak jim tyto podmínky vyhovují. Mohou totiž použít samotnou budovu jako součást své tvorby.

Takto je možné přilákat na místo určitou skupinu lidí, kteří se zajímají o daný typ umění, a kteří postupně rozšíří povědomí o areálu.

(Ekrťová Markéta: Bakalářská práce na téma: Ekonomický potenciál areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě, 2017)

ARCHITEKTONICKÁ STUDIE

architektonicko–stavební řešení

Územní řešení

Cílem návrhu je zachování určité celistvosti původního areálu a zároveň jeho integrování do okolní zástavby městské části Slezská Ostrava. Proto byly do areálu umístěny významnější objekty občanské vybavenosti, jako je knihovna a radnice, které by pomohly areál oživit a zapojit zpátky do dění v městské části. Radnice byla umístěna do centrální části areálu, ke strojovnám a těžní věži, kvůli atraktivitě místa a také kvůli zaktivnění tohoto centra.

Naopak pro knihovnu byl využit objekt bývalé rozvodny dolu. Tento se nachází v severní části a je přístupný z hlavní komunikace a pro pěší je v docházkové vzdálenosti od zastávky trolejbusu, která se nachází v severozápadní části u kruhového objezdu.

Dále byly nově do areálu vloženy budovy pro bydlení a také obchod. Obchodní pasáž se nachází v centrální části u věže a radnice. Bydlení je rozmístěno do západní a jižní části areálu, dojde tak ke zhuštění zástavby a kombinování jednotlivých funkcí. Je třeba zdůraznit, že v celém areálu jsou umístěny tzv. „komínky“, tedy výduchy ze šachet, které zajišťují odvod plynu a brání jeho kumulaci. Toto nebrání nové výstavbě, pouze je třeba dbát jejich umístění a dodržet dostatečný odstup.

Současné provozy byly z větší části zachovány. Jedná se o budovu pojišťovny a pak drobnější objekty sloužící převážně pro lehký průmysl, tedy nerušící drobnou výrobu.

Architektonicko – stavební řešení

Celý návrh se zabývá třemi samostatnými objekty, tedy budovou knihovny, budovou pro sport a budovou divadla. K původním objektům je přistupováno s citem a se snahou nepotlačit jejich původní architektonické ztvárnění, kterému je přisuzována historická i architektonická hodnota.

Knihovna

Provoz knihovny je umístěn do budovy bývalé rozvodny Dolu Petr Bezruč. Rozvodna nebyla nikdy dokončena, zůstala po ní ocelová konstrukce, která měla být později přestavěna pro provoz sodovkárny, avšak ani toto nebylo dokončeno. Pro navrhované kapacity knihovny by plochou nestačila, byla proto navržena druhá budova, která poskytuje dostatek prostoru pro zbylý provoz knihovny. Nově navržená budova bude postavena s odstupem 12 metrů pro odlišení nového a starého, také kvůli vyniknutí ocelové konstrukce, která je v celé budově v exteriéru příznána. Tento venkovní prostor s parkovou úpravou bude sloužit jako vstupní do obou objektů.

Knihovna s archivem sestává ze dvou samostatných objektů, původního A a nového B. Tyto objekty budou vzájemně propojeny průchodem v 1.PP, který bude sloužit primárně pro zaměstnance, a v 2.NP, který bude sloužit primárně pro návštěvníky knihovny.

Budova A využívá originální ocelové nosné konstrukce. Ta bude ponechána jako studená nosná konstrukce a nové prvky do ní budou vestaveny jako samostatné buňky s vlastní izolací a nosnou konstrukcí. Jednotlivé ocelové prvky budou přístupné k pravidelné kontrole pomocí odnímatelných panelů, které jinak budou plnit izolační funkci.

Objekt B bude železobetonový skelet s provětrávanou fasádou s vnější povrchovou vrstvou z režného zdiva. Výšky jednotlivých pater i dilatace byly navrženy tak, aby navazovaly na původní objekt A, aby mohlo dojít k jejich propojení. Střecha bude plochá s atikou.

Sport

Budová nové kompresorovny přiléhá k nedostavěné budově rozvodny ze západu. Jedná se o železobetonový skelet s cihelnou výplní a ocelovými příhradovými nosníky a plochou střechou. Jsou zde dvě podlaží. Konstrukce i rozpatrování zůstane pro nový návrh zachováno. Dojde pouze k odstranění brizolitu, původní minerální škrábané omítky, která je v havarijním stavu. Nová fasáda bude z cihlových pásků. Ve vstupním podlaží bude umístěno celé zázemí sporotviště, včetně šaten pro návštěvníky. V patře nad ním budou dvě hřiště pro squash a dvě tělocvičny, pro spinning a pro tanec a jógu.

Divadlo

Divadlo bylo umístěno do starší budovy kompresorovny, která byla původně napojena skrze další budovu na těžní věž. Nyní je zde 30 metrový rozstup mezi kompresorovnou a věží. Do tohoto prostoru bude možné rozšířit scénu divadla z budovy kompresorovny.

Konstrukčně se jedná o železobetonový skelet s cihelnou výplní. Konstrukce střechy je z ocelových příhradových nosníků. Interiér bude ponechán v současném stavu, dojde pouze k menším technickým úpravám, které zajistí bezpečné užívání. Bude obnoven bílý nátěr. Dále bude nutné vyměnit stávající střešní krytinu.

K budově budou přistavěny dvě hmoty pro umístění schodiště, výtahu a hygienického zázemí pro diváky. Bude se jednat o černou ocelovou konstrukci, která bude v případě změny využívání objektu lehce demontovatelná.

V 1.NP se bude nacházet jeviště s hledištěm. Vzhledem k alternativní povaze divadla zde nebude vybudováno pevné jeviště. To se bude měnit podle potřeby představení. V prostoru jeviště bude přistavěna galerie z ocelové konstrukce, která využije stávajících nosných prvků umístěných v interiéru. Galerie bude přístupná ze dvou schodišť a jednoho výtahu, vedoucích z nových přístaveb.

1.PP bude využito pro zázemí divadla, tedy šatny s hygienickým zázemím, technická místnost, sklad. Dojde k vyčištění podlaží a vyplnění otvorů ve stropě. Toto patro bude přístupno z jedné z přístaveb. Pro snazší manipulaci zde bude výtah.

Konstrukční řešení bylo konzultováno s doc. Ing. Pospíšilem Ph.D. z FA ČVUT.

Požárně bezpečnostní řešení

Ve všech třech objektech jsou použity sprinklery, vzhledem k povaze a komplikovanosti provozů jednotlivých objektů. Konstrukce zajišťující stabilitu jsou navrhovány z nehořlavých materiálů. U původní ocelové konstrukce je nehořlavost zajištěna vhodným protihořlavým nátěrem a uvnitř také opláštěním dvojitým sádrokartonem. Dále jsou dodržovány normové vzdálenosti pro bezpečný únik osob ze všech budov v případě požáru.

Požárně bezpečnostní řešení bylo konzultováno s doc. Ing. Bošovou Ph.D. z FA ČVUT.

Technická infrastruktura

Knihovna

Vytápěno bude centrálně plynovým kotlem, který bude dimenzován vzhledem k provozu knihovny s archivem a k nárazovému provozu sálu. V obou objektech budou umístěny jednotky vzduchotechniky. Technické zázemí pro oba objekty bude umístěno v 1.PP budovy A, a bude řízeno a spravováno centrálně.

Sport

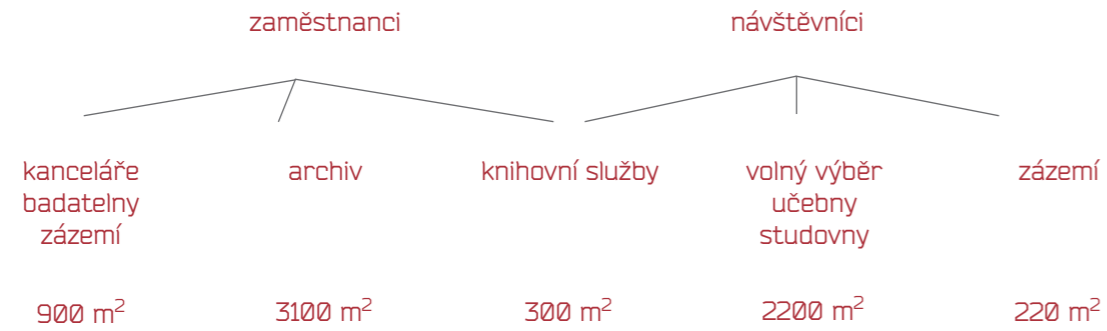
Vytápěno bude centrálně elektrickým kotlem. Vhodné klima pro jednotlivé provozování (sauna, šatny, sport) bude zajištěno jednotkou vzduchotechniky.

Divadlo

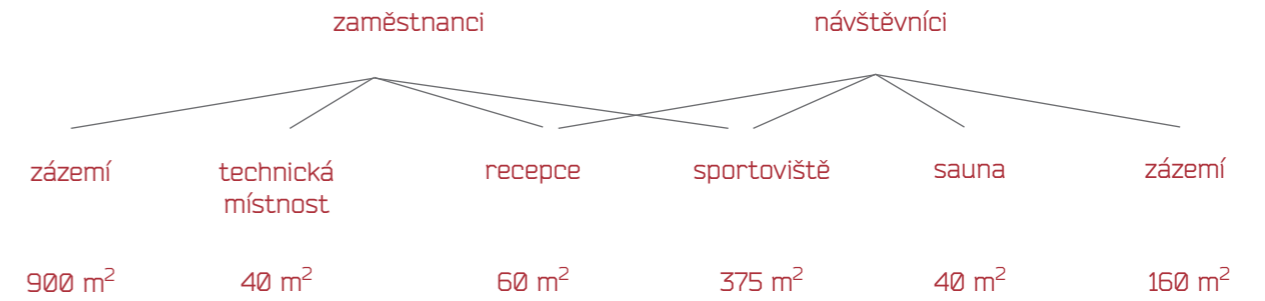
Vytápěno bude centrálně elektrickým kotlem. Odvětrávání suterénu bude zajištěno vzduchotechnickou jednotkou. Prostor sálu bude odvětráván přirozenou cestou, vzhledem k dostatečnému množství oken.

Řešení technické infrastruktury bylo konzultováno s Ing. Vyoralovou Ph.D. z FA ČVUT.

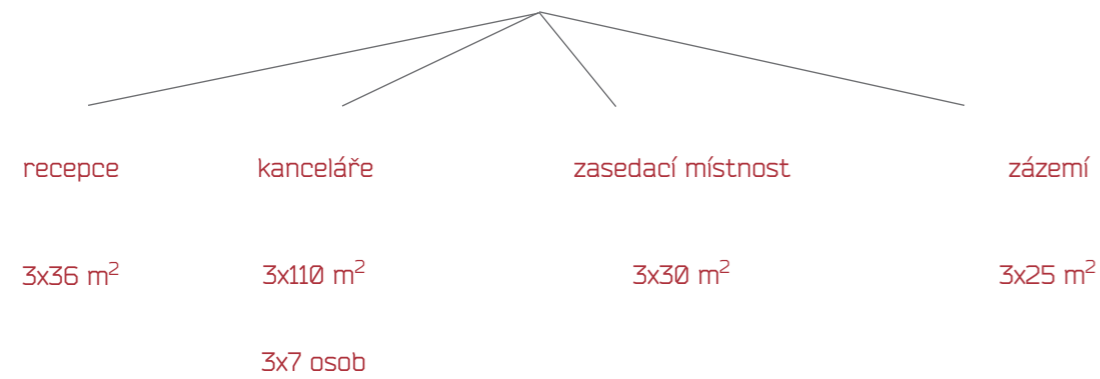
knihovna

sportoviště

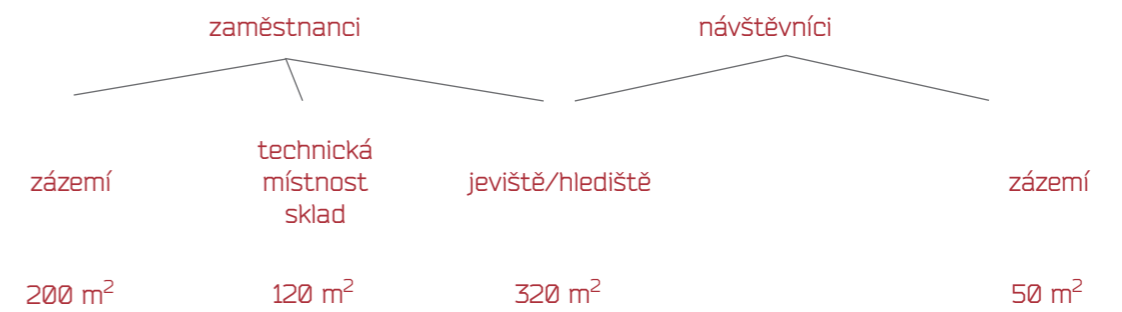
administrativa

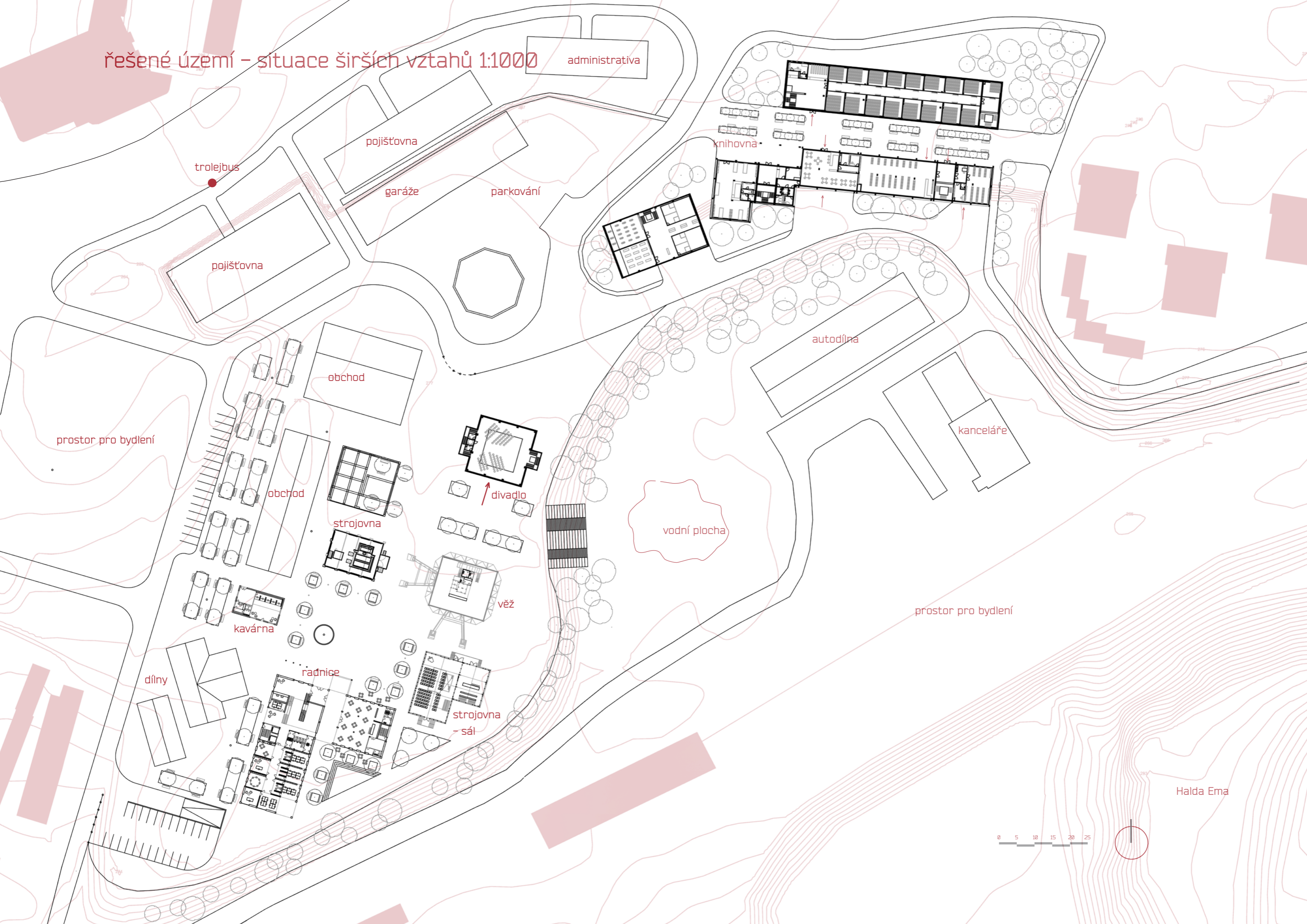
společenský sál

divadlo

řešené území - situace širších vztahů 1:1000

administrativa

pojišťovna

garáže

parkování

trolejbus

pojišťovna

knihovna

autodílna

kanceláře

prostor pro bydlení

obchod

obchod

strojovna

divadlo

vodní plocha

prostor pro bydlení

kavárna

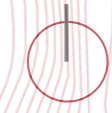
věž

dílny

radnice

strojovna - sál

Halda Ema

situace 1:250

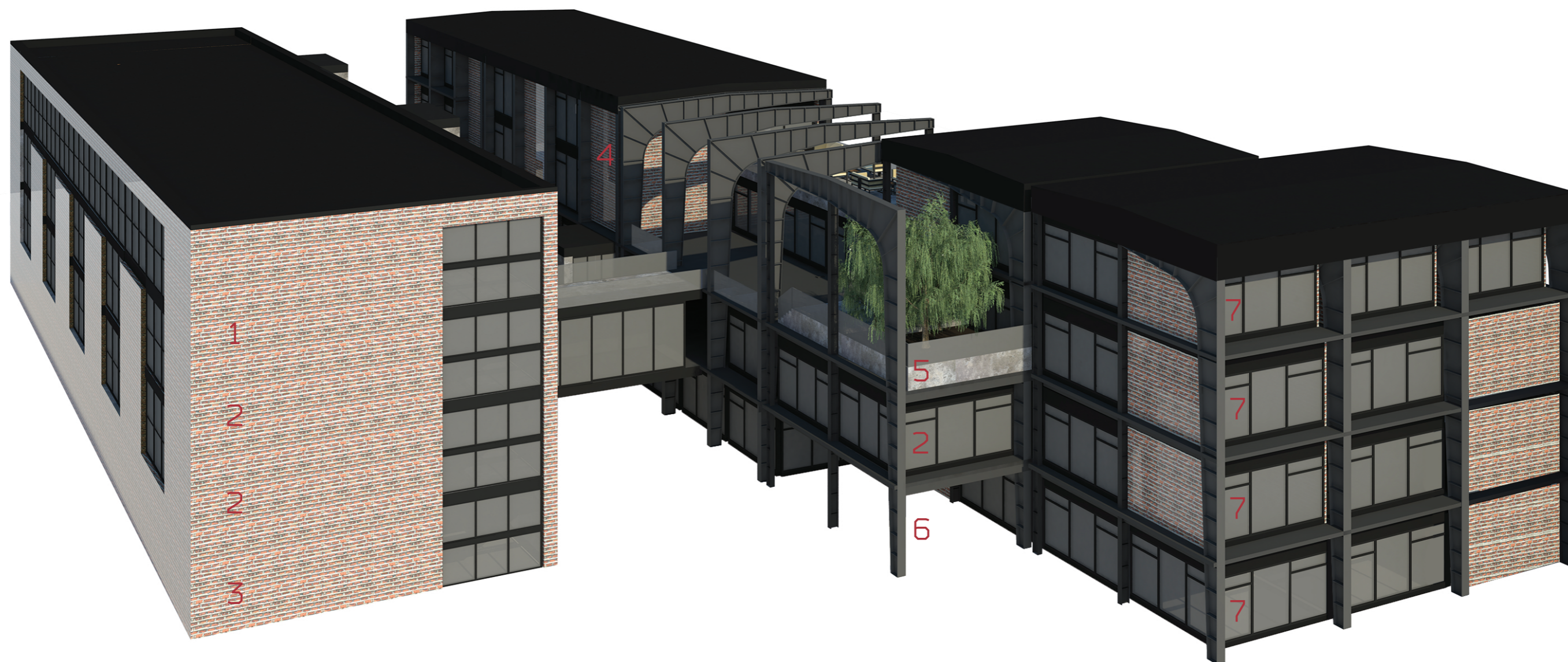
0 1 2 3 4 5

knihovna s archivem

1 KANCELÁŘE KNIHOVNY
2 KNIHOVNA VOLNÝ VÝBĚR

3 ARCHIV KNIHOVNY
4 SPOLEČENSKÝ SÁL

5 TERASA
6 CAFÉ, KIHKUPECTVÍ

7 KANCELÁŘE K PRONÁJMU

půdorys 3.pp a 2.pp

- 001_schodiště s výtahem
- 002_archiv
- 003_schodiště s výtahem

0 1 2 3 4 5

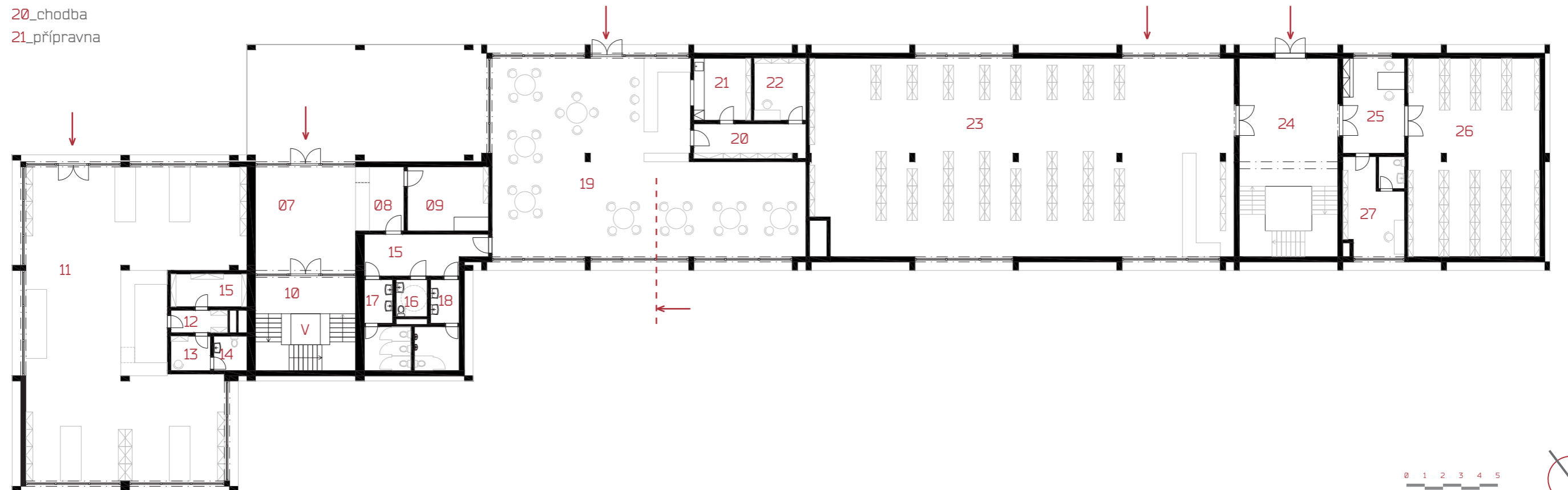
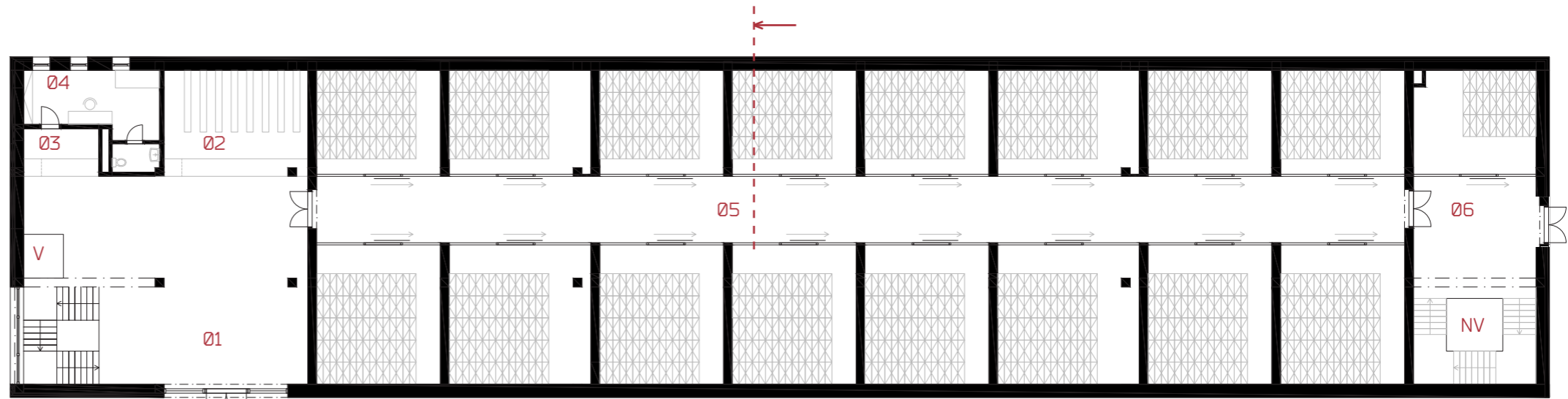
půdorys 1.pp

- 001_schodiště s výtahem
- 002_archiv
- 003_schodiště s výtahem
- 004_průchod
- 005_schodiště s výtahem
- 006_příruční sklad
- 007_odpadky
- 008_venkovní údržba
- 009_
- 010_VZT
- 011_parkovací stání
- 012_závětrří
- 013_dílna
- 014_chodba se schodištěm
- 015_WC bezbariérové
- 016_WC muži
- 017_WC ženy
- 018_záložní zdroj energie
- 019_kotelna
- 020_sprinklery
- 021_nádrž sprinklery

půdorys 1.np

- 01_vstupní foyer
- 02_šatna
- 03_vrátnice
- 04_vrátnice zázemí
- 05_archiv
- 06_schodiště
- 07_vstupní foyer
- 08_vrátnice
- 09_vrátnice zázemí
- 10_schodiště
- 11_prodejna
- 12_chodba
- 13_šatna
- 14_WC
- 15_chodba
- 16_WC bezbariérové
- 17_WC ženy
- 18_WC muži
- 19_kavárna
- 20_chodba
- 21_přípravna
- 22_zázemí zaměstnanci
- 23_prodejna knih
- 24_vstup a schodiště
- 25_kuchyňka
- 26_sklad
- 27_šatna

0 1 2 3 4 5

půdorys 2.np

- 201_schodiště
- 202_foyer
- 203_recepce
- 204_chodba
- 205_úklid
- 206_WC
- 207_kuchyňka
- 208_kancelář
- 209_kancelář
- 210_zasedací místnost
- 211_WC bezbariérové
- 212_WC ženy
- 213_WC muži
- 214_knihovna volný výběr
- 215_studovna
- 216_studijní kóje
- 217_studovna s počítači
- 218_schodiště
- 219_studijní kóje
- 220_učebna
- 221_učebna
- 222_průchod
- 223_knihovna volný výběr
- 224_schodiště s výtahem
- 225_WC ženy
- 226_WC bezbariérové
- 227_WC muži
- 228_studijní kóje
- 229_třídička knih
- 230_schodiště
- 231_vrácení knih
- 232_vrácení knih
- 233_stojany pro výpůjčky
- 234_skříňky
- 235_registrace a rezervace

půdorys 3.np

- 301_schodiště
- 302_foyer
- 303_recepce
- 304_chodba
- 305_sklad
- 306_WC
- 307_kuchyňka
- 308_kancelář
- 309_kancelář
- 310_zasedací místnost
- 311_WC bezbariérové
- 312_WC ženy
- 313_WC muži
- 314_terasa
- 315_společenský sál
- 316_podium
- 317_chodba se schodištěm
- 318_sklad
- 319_terasa
- 320_knihovna volný výběr
- 321_schodiště s výtahem
- 322_WC ženy
- 323_WC bezbariérové
- 324_WC muži
- 325_studovna
- 326_studovna
- 327_mediatéka
- s místností pro poslech
- 328_příruční sklad
- 329_chodba se schodištěm

0 1 2 3 4 5

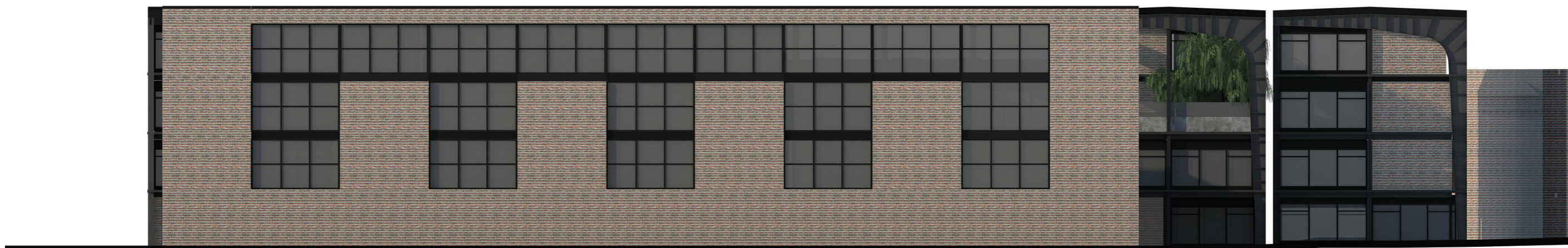
půdorys 4.np

- 401_schodiště
- 402_foyer
- 403_recepce
- 404_chodba
- 405_sklad
- 406_WC
- 407_kuchyňka
- 408_kancelář
- 409_kancelář
- 410_zasedací místnost
- 411_WC bezbariérové
- 412_WC ženy
- 413_WC muži
- 414_terasa
- 415_chodba se schodištěm
- 416_fundus
- 417_šatna
- 418_WC
- 419_sprcha
- 420_šatna
- 421_schodiště s výtahem
- 422_WC ženy
- 423_WC bezbariérové

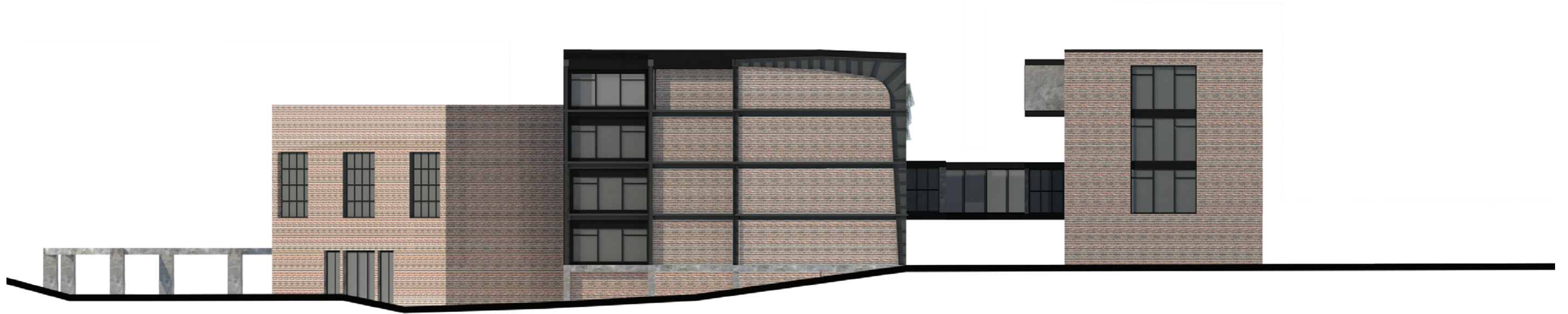
- 424_WC muži
- 425_čekárna
- 426_442_kanceláře pro zaměstnance knihovny
- 443_příruční sklad
- 428_chodba se schodištěm

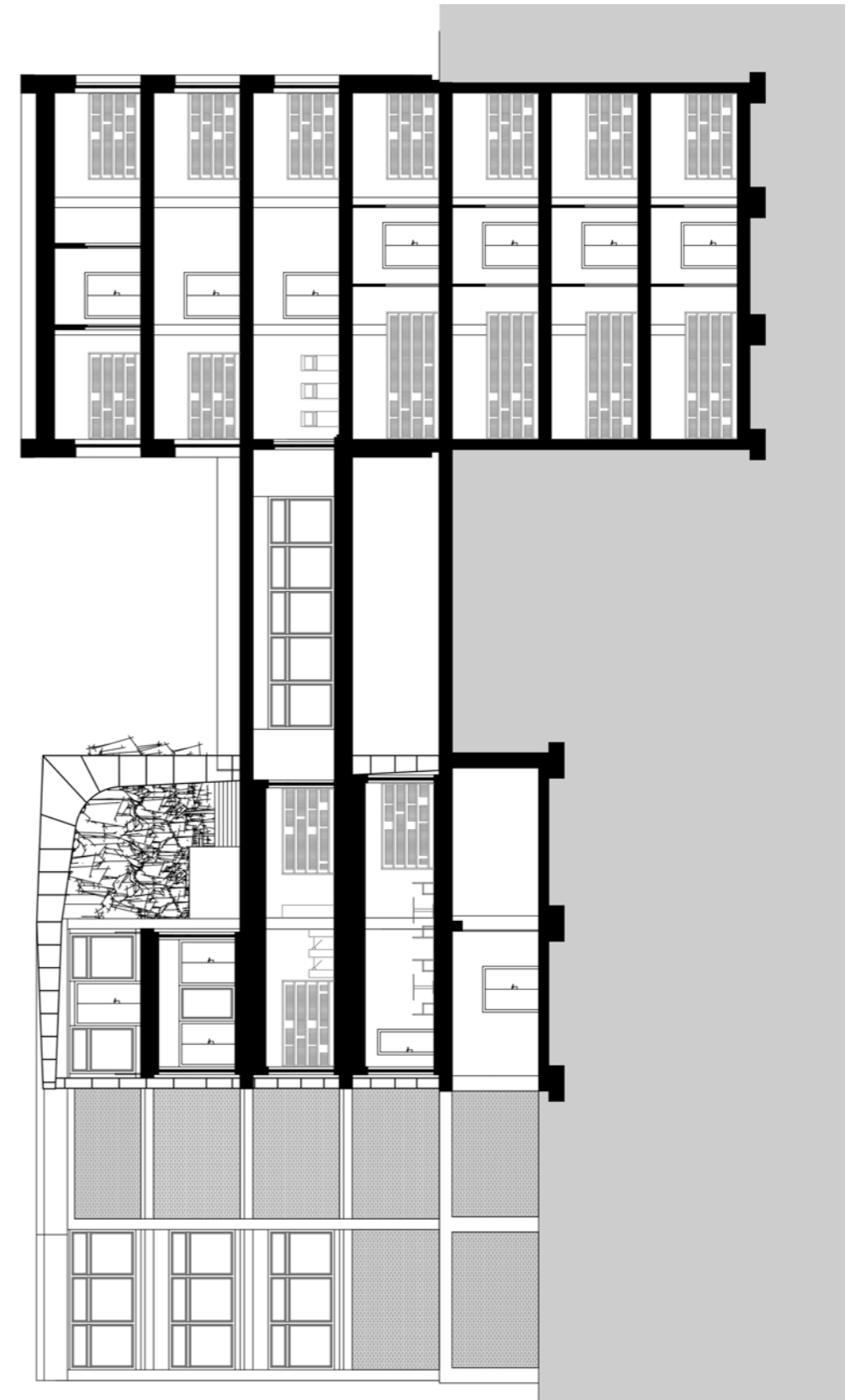
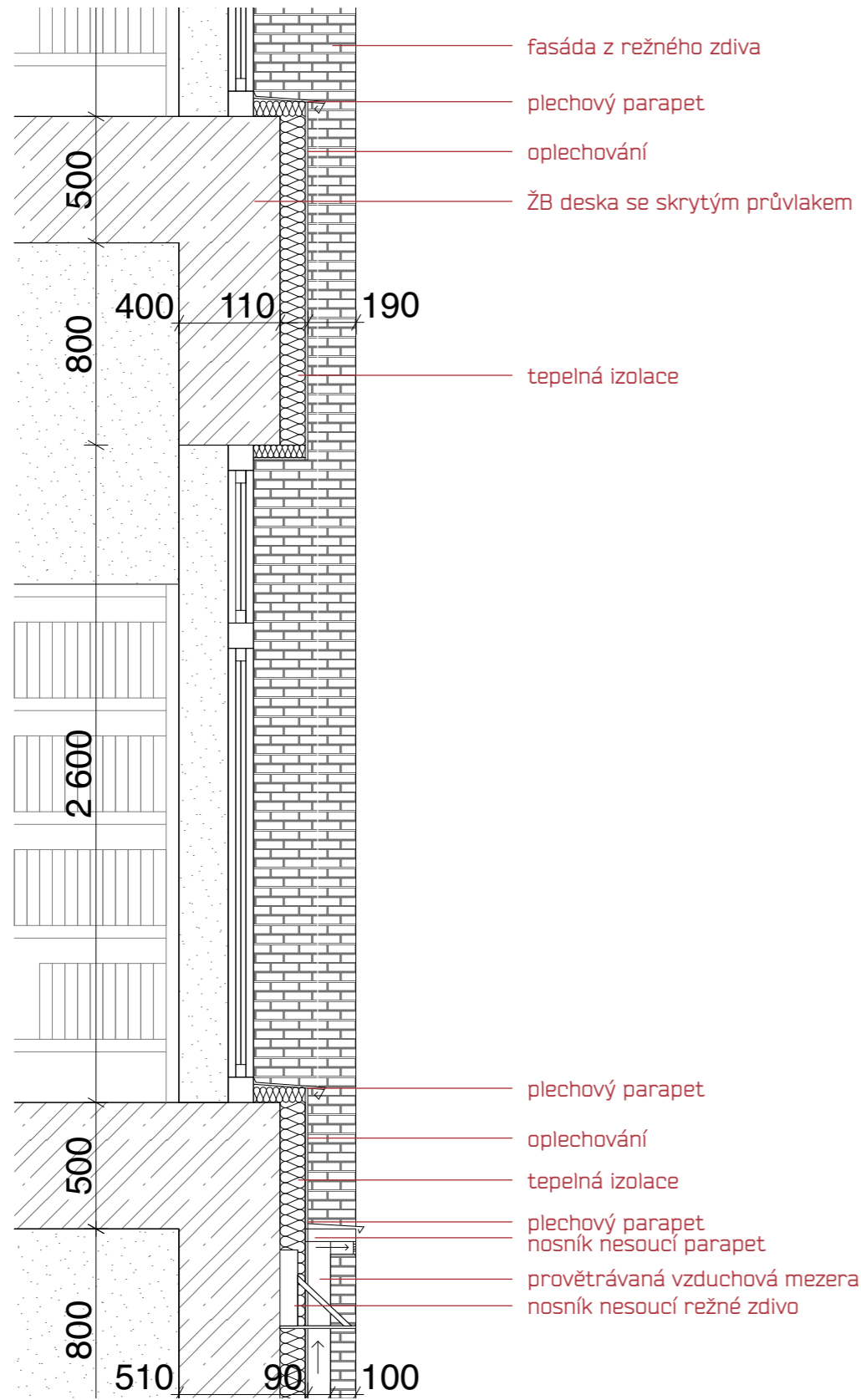
pohled severní a jižní

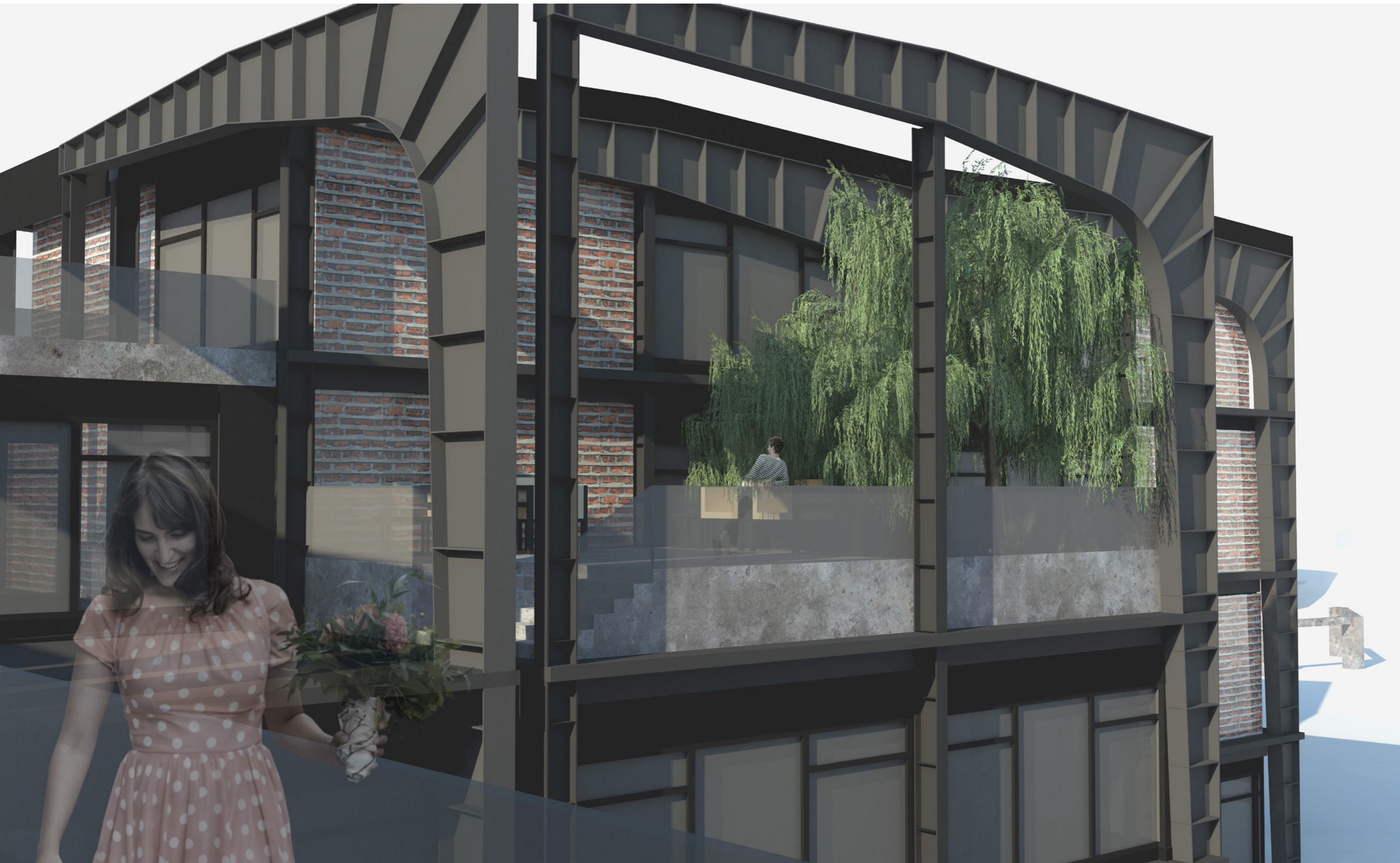

pohled východní a západní

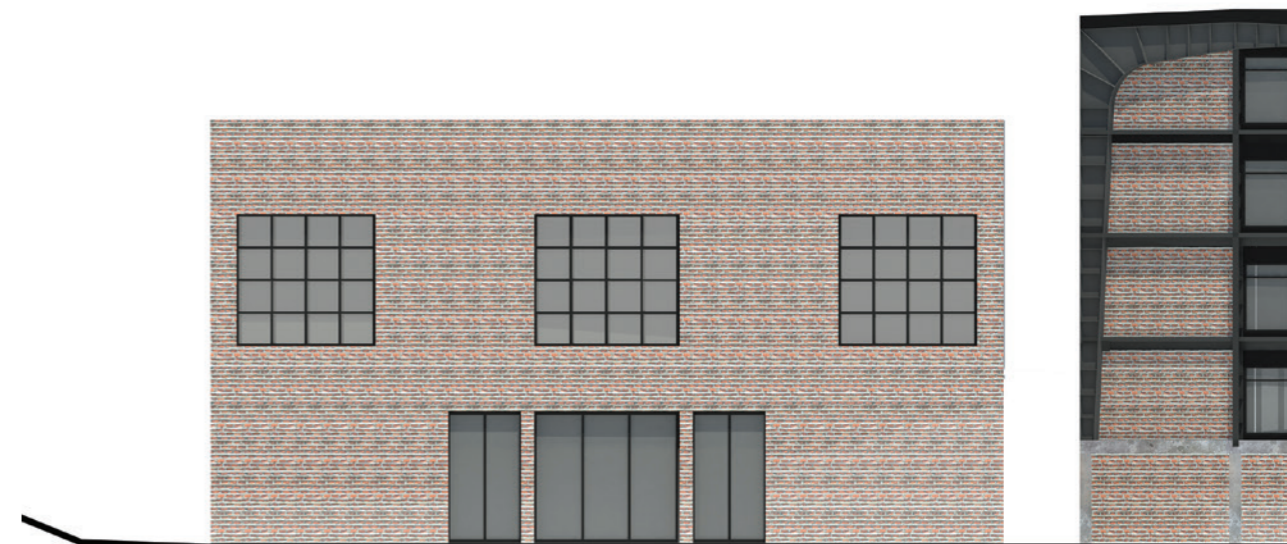

řez a detail

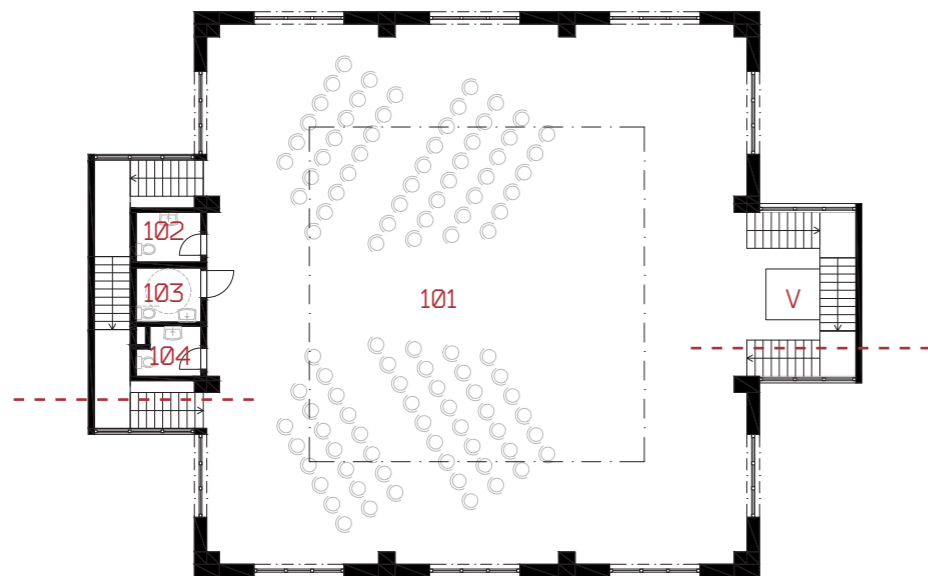
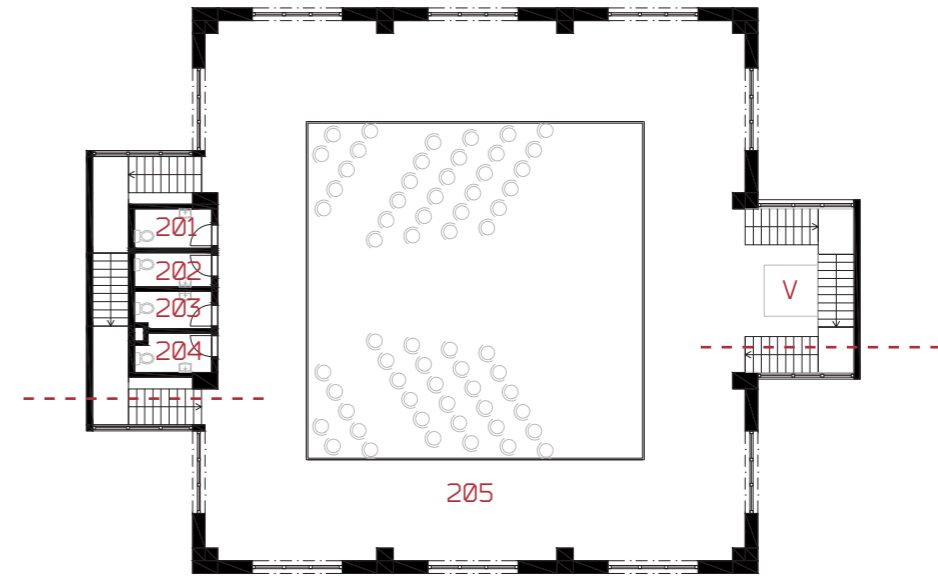
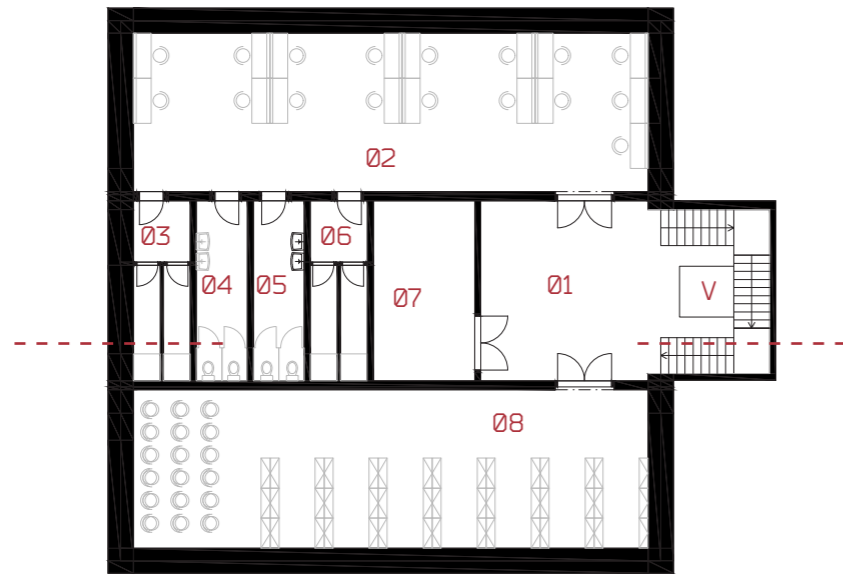
rozvodna - sportoviště

- 101_recepce
- 102_šatna ženy
- 103_sprchy ženy
- 104_sauna ženy
- 105_chodba
- 106_WC ženy
- 107_schodiště
- 108_techická místnost
- 109_chodba
- 110_šatna zaměstnanci
- 111_sklad
- 112_masáže
- 113_čekárna a zázemí
- 114_šatna muži
- 115_sprchy
- 116_sauna
- 117_chodba
- 118_WC muži
- 201_tělocvična_spinning
- 202_tělocvična_tanec/jóga
- 203_odpočívárna
- 204_squash
- 205_squash

kompresorovna - divadlo

01_chodba
02_šatna
03_sprchy ženy
04_WC ženy

05_WC muži
06_sprchy muži
07_techická místnost
08_sklad

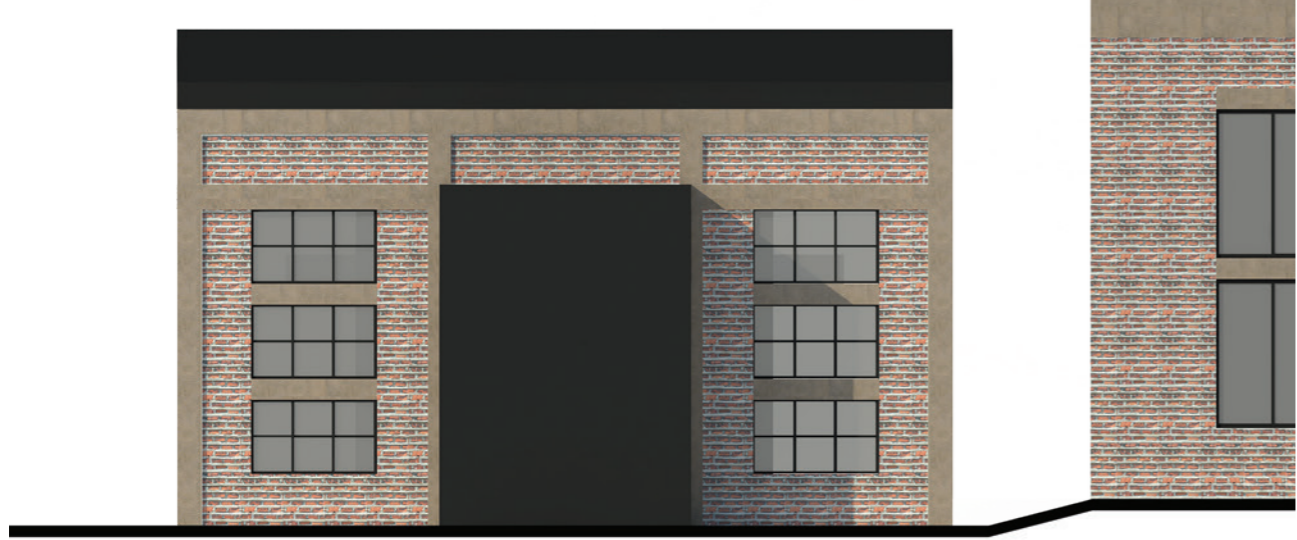
101_divadlo
102_WC muži
103_WC bezbariérové
104_WC ženy

201_WC muži
202_WC muži
203_WC ženy
204_WC ženy

205_galerie

0 1 2 3 4 5

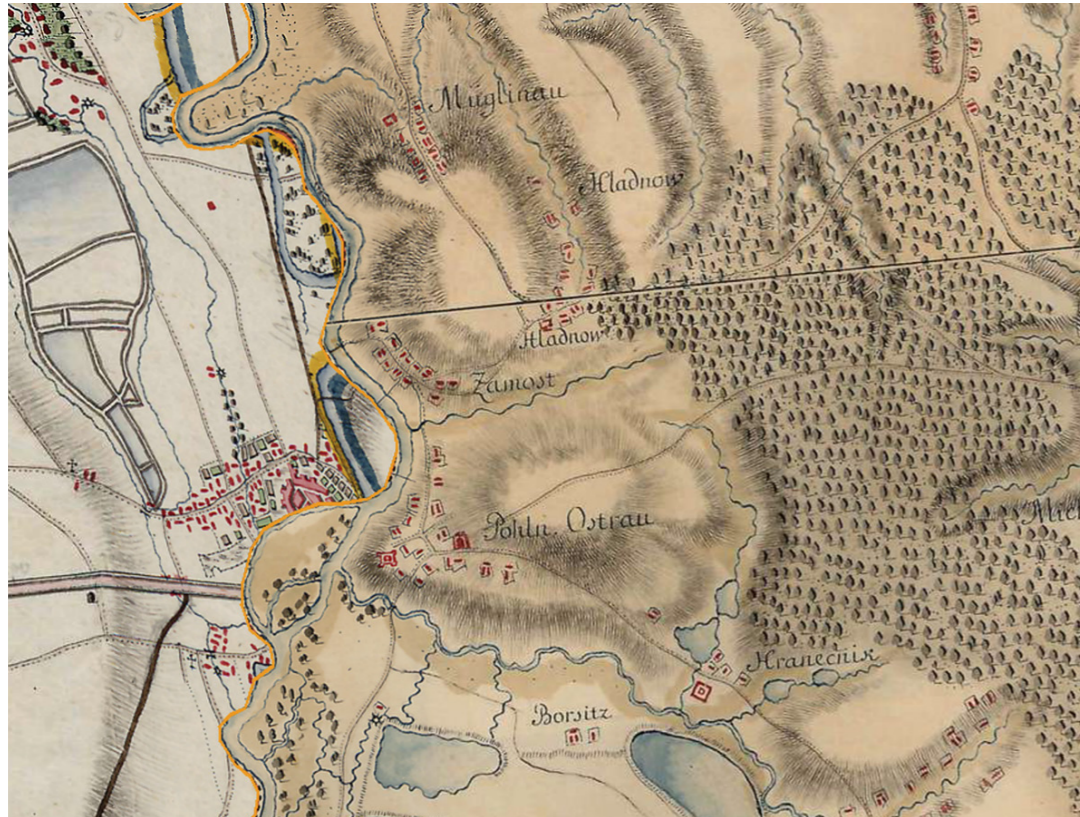

STAVEBNĚ HISTORICKÝ PRŮZKUM

slezská ostrava před zahájením těžby

první vojenské mapování (1763 - 1787)

mapy stabilního katastru (1824 - 1836)

druhé vojenské mapování (1806 - 1869)

třetí vojenské mapování (1869 - 1887)

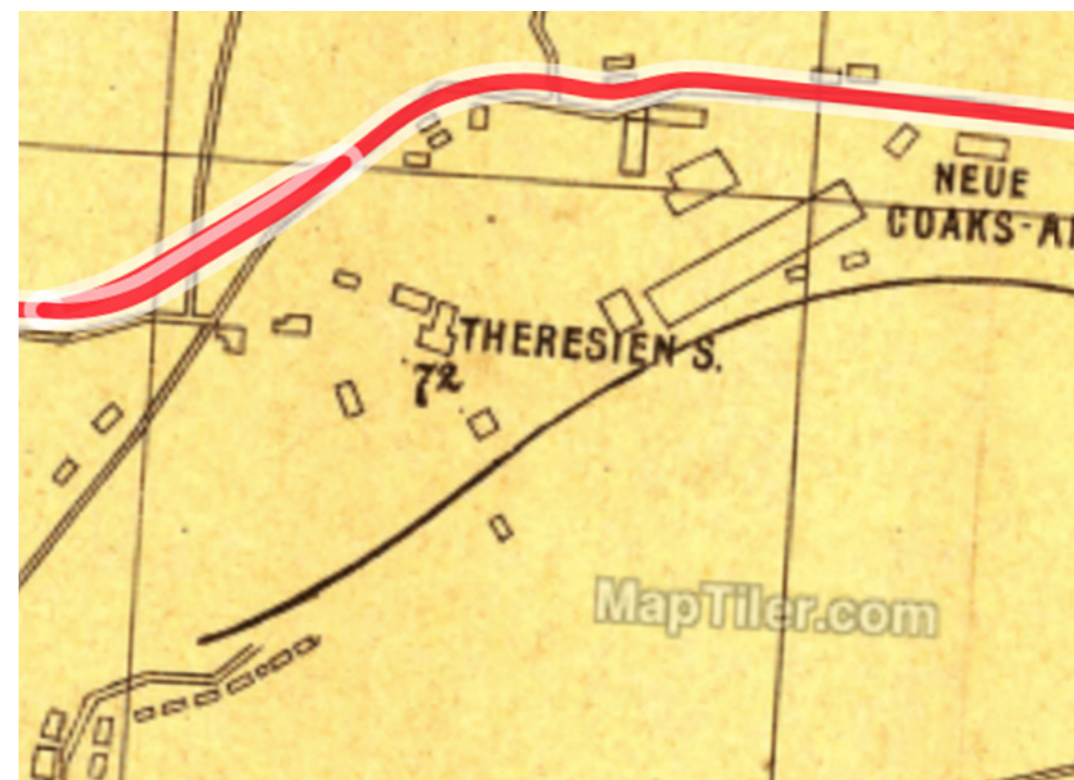
2. pol. 19. století

Jáma Terezie byla založena 23.12.1842. Svůj název dostala po manželce Josefa Grosse, který byl ředitelem Vítkovických železáren. Z počátku se jednalo o povrchové dobývání uhlí.

Pro územní vývoj v 19. století jsou důležitá dvě data. Za prvé se jedná o postavení koksovny v roce 1860. Ta byla v provozu až do roku 1899, kdy byla zrušena. V areálu taktéž fungovala třídírna uhlí.

Za druhé pak napojení na báňskou vlečku v roce 1863. Mělké dobývání se později přeměnilo na hlubinné dobývání černého uhlí.

V 70. letech 19. století došlo k první rekonstrukci areálu. Byl vyměněn parní stroj za výkonnější. Byly zmodernizovány důlní výztuže. V neposlední řadě byla přestavěna těžní věž. Původně se jednalo o cihelnou jámovou budovu s dřevěnou stolicí, která byla vyměněna za dřevěnou vzpěrovou.

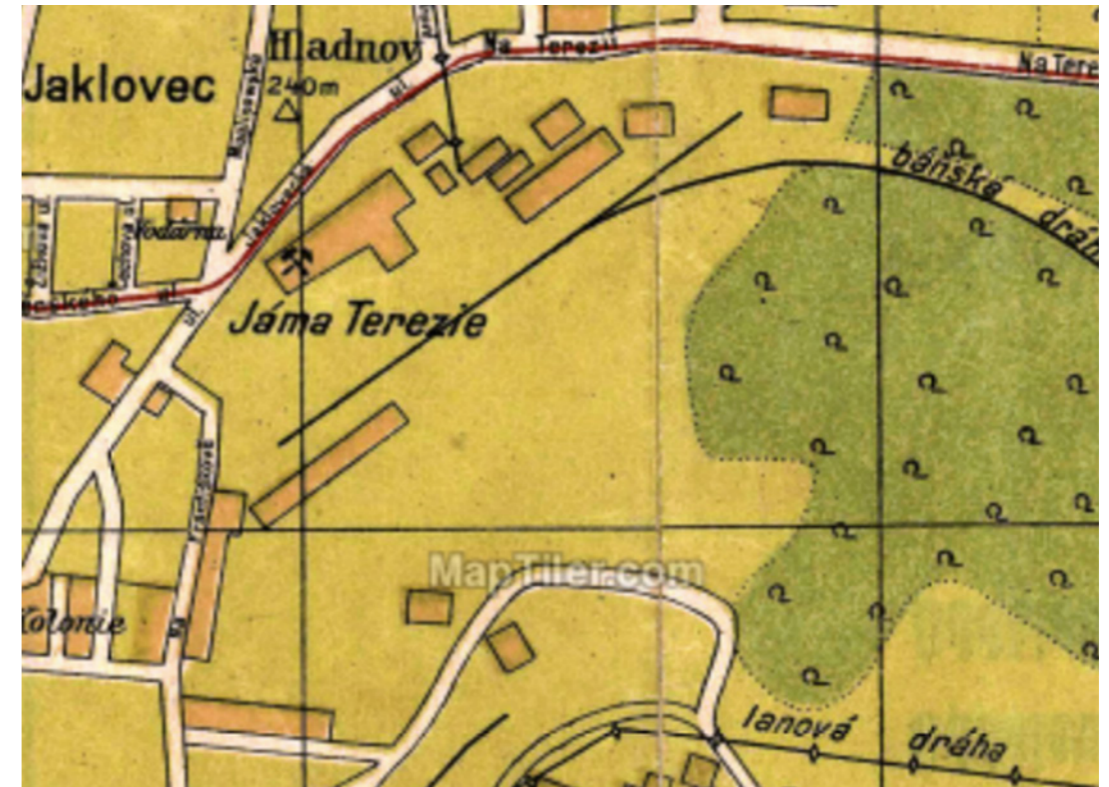
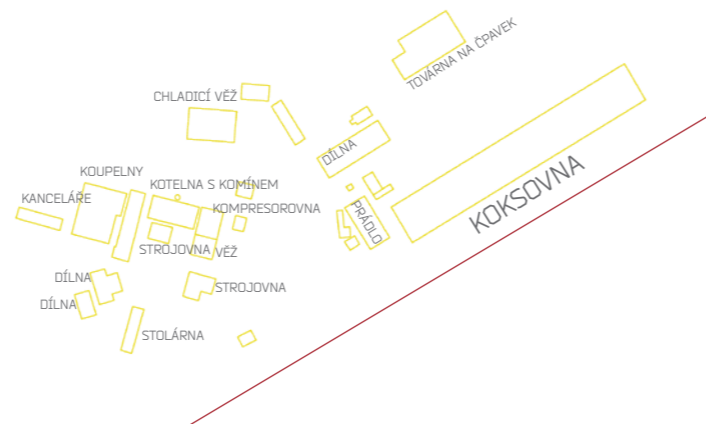
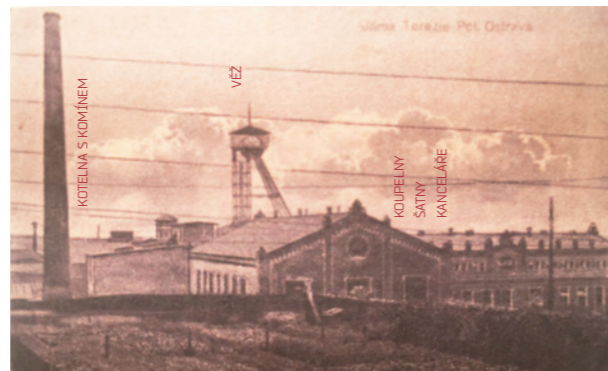
1.pol. 20. století

Nejvýraznější změnou na tváři areálu, kterou ostatně můžeme vnímat dodnes, byla další rekonstrukce těžní jámy. V letech 1900 - 1904 byla postavena nová těžní budova, tentokrát již s ocelovou nýtovanou těžní věží. Tato věž si ponechala svůj vzhled až do současnosti. K věži byla přistavěna jižní strojovna, která se dochovala do současnosti.

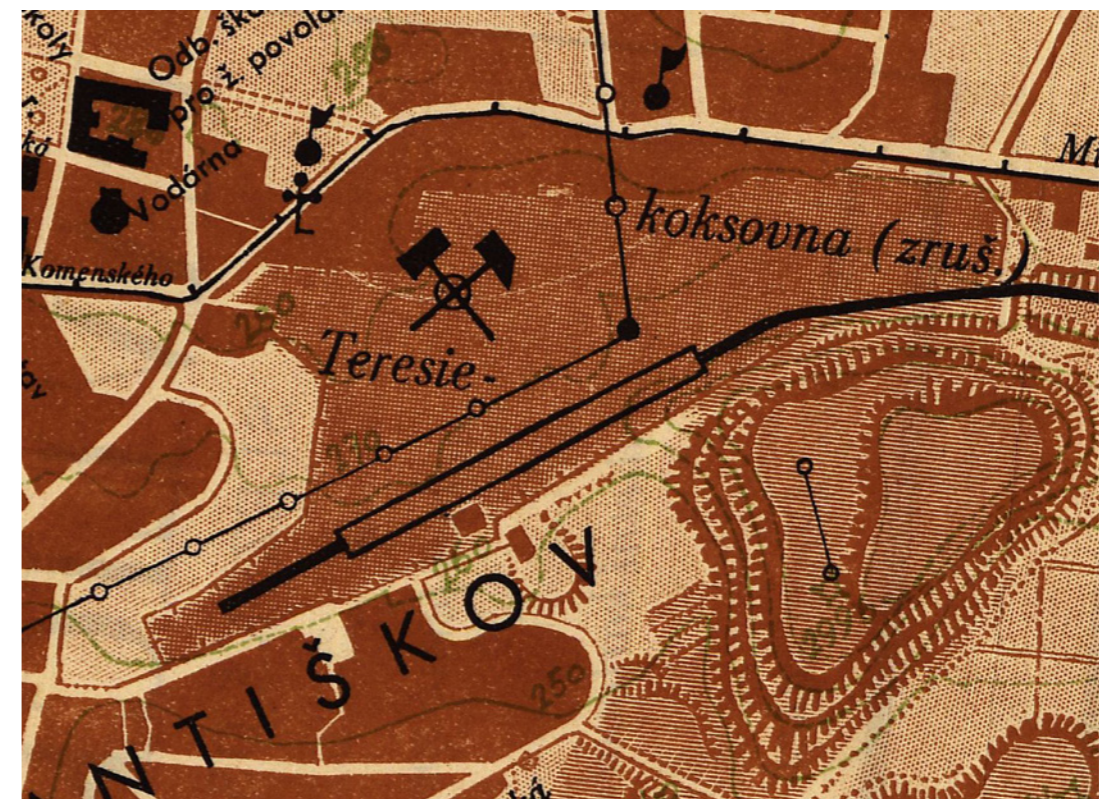
Na prvních dvou fotografiích je viditelná ještě samostatná, již ocelová věž. Podle směru šikmých vzpěr jsou v popředí umístěny budovy koupelen a kanceláří.

Na dalších dvou je již patrná druhá menší věž, tudíž se jedná o fotografie pořízené po roce 1916, tehdy byla tato menší vzpěrná věž dostavěna. Měla sloužit pro pomocné oddělení jámy.

V roce 1901 byla postavena nová koksovna. Její fungování však netrvalo dlouho, v roce 1926 byla kvůli odbytu opět zrušena. Dále zde fungovala továrna na benzol, stanice na zhuštěnou čpavkovou vodu, kotelna, třídění uhlí a prádlo.

1922

1930

2. světová válka

Pod německou správou přešel důl v roce 1942. Tehdy dostal nový název Bergschacht (berg znamená kopec), jelikož důl nemohl nést jméno po židovských majitelích.

Během druhé světové války nedošlo v rozvoji areálu k žádným velkým změnám. Do provozu areálu nebylo nijak výrazně investováno, byť byly vypracovány plány na modernizaci dolu.

Za zmínku také stojí internační tábor, který byl v Dole po válce zřízen. V archivu OKD jsou dochovány žádosti rodin o propuštění jejich rodinných příslušníků z tábora za účelem společného odsunu.

Po válce získal Důl svůj původní název. Avšak ne na dlouho, 29.9.1946 byl přejmenován na nynější Důl Petr Bezruč. Sám Petr Bezruč se slavnostního přejmenování zúčastnil.

1943

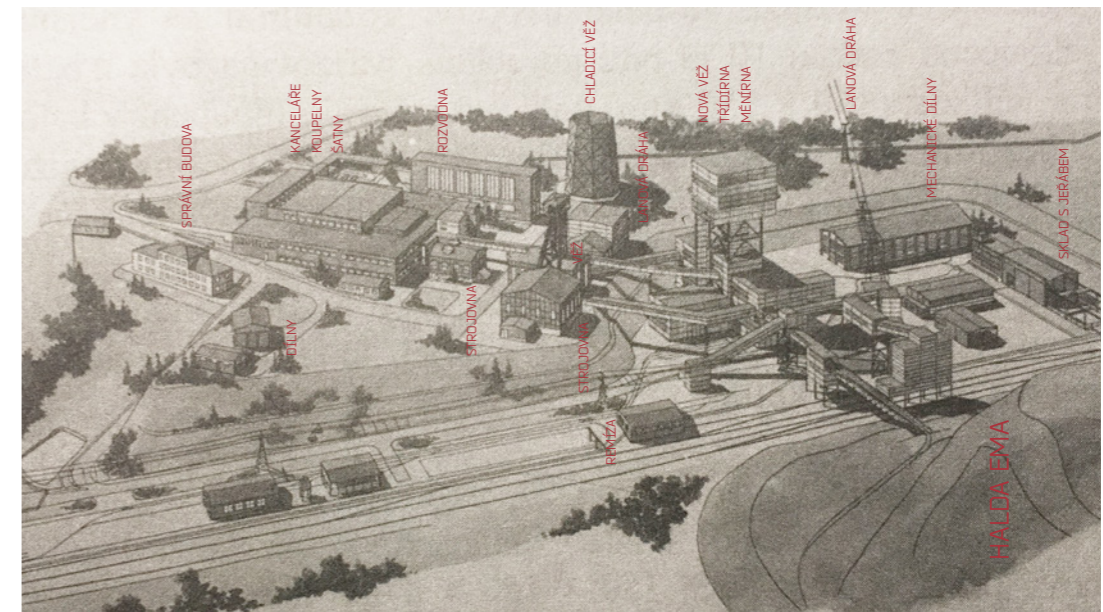
1945

50. léta 20. století

V 50. letech se areál potýkal s vysokým stupněm koroze jednotlivých ocelových prvků, které byly na dole používány, hlavně těch podzemních. Dále pak se zastaralostí těžebních zařízení, která přestávala stačit požadavkům na těžbu. Báňský projekt na modernizaci areálu byl vypracován v roce 1957. Realizovat se začal až v roce 1960, kdy započalo také hloubení nové těžní jámy, jámy č. 2.

1952

1957

60. léta 20. století

Na začátku 60. let probíhala modernizace a rozšíření areálu Důl Petr Bezruč. Došlo k postavení nové těžní jámy, byly postaveny nové koupelny v jižní části areálu a nová administrativní budova.

Z tohoto období pochází spousta budov, které v areálu stojí dodnes. Jedná se kompresorovnu, která stojí severně od původní těžní věže. Tehdy navazovala na starou kompresorovnu. Má čtvercový půdorys, železobetonovou konstrukci vyzděnou cihlami. Tento stavební styl byl použit i pro další objekty, postavené v tomto období.

Dalším objektem je rozvodna, která stojí západně od kompresorovny. Taktéž se dochovala do současnosti a opět se jedná o železobetonový skelet s cihelnou vyzdívkou, tentokrát ve tvaru obdélníku. V dnešní době jsou k rozvodně přistavěny menší objekty, které měly pravděpodobně rozšířit první nadzemní podlaží.

Poslední byla stavba skladu s jeřábem, který je situován v dolní části areálu, u báňské dráhy, kolmo k mechanickým dílnám.

1964

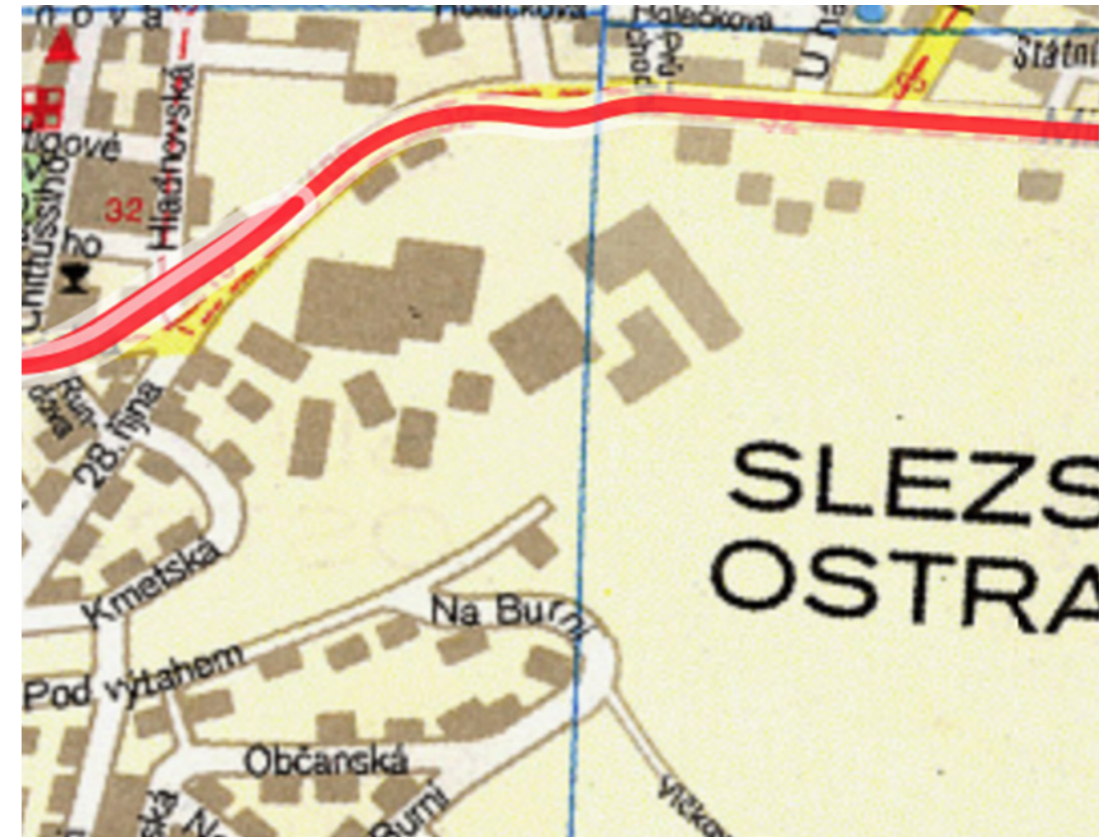
1969

80. léta 20. století

Rekonstrukce areálu z předchozích let byla úspěšná, takže areál bez větších změn fungoval ve stejné podobě. Docházelo postupně pouze k modernizaci provozů, slučování provozů, nicméně se vše odehrávalo v rámci stávajících budov.

V 80. letech byl vydán plán na těžbu minimálně do roku 2020. Dále byl v roce 1983 vypracován generel na další rozšíření budov. Velkou stavbou měla být nová rozvodna, která navazovala na novou kompresorovnu v severní části areálu.

Po historických událostech v roce 1989 začalo docházet k pomalému útlumu těžby. Poslední vozík s uhlím vyjel na povrch v roce 1993, v tomto roce byl Důl Bezruč uzavřen a začla jeho postupná privatizace.

1943

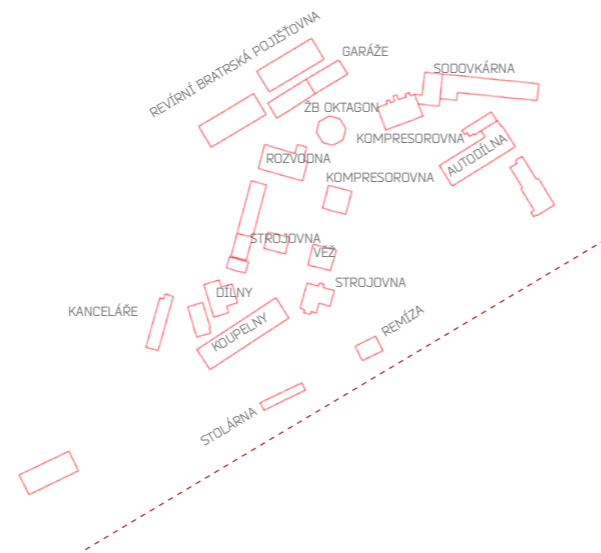
21. století

K ukončení těžby došlo v roce 1993. V tomto roce byla prohlášena část areálu za kulturní památku. Jednalo se o obě těžní věže a dvě strojovny, které byly přistavěny k původní těžní věži. Dále to byly důlní stroje uvnitř strojoven.

Mapy s odstupem tří let znázorňují postupnou degradaci areálu. V roce 2002 byla vyřata ze seznamu kulturních památek nová těžní věž. Argumentace pro vynětí byly špatný technický stav a podobnost s těžní věží na Dolu Jeremenko. Ihned po zrušení ochrany kulturní památky byla věž za přítomnosti místních i pamětníků zbourána.

Na ortofoto mapách je patrná změna areálu během 14 let. Krom věže byly jseště odstraněny koupelny, které zabíraly větší část areálu. Zbytek budov se zachoval, nicméně postupně dochází k jejich chátrání a nebo nenávratné změně kvůli necitlivému přístupu k objektu (zateplování a přístavby).

Areál již nefunguje jako celek, majetkoprávní vztahy jsou velice roztráštěné. Zachovalé zůstávají pouze chráněné kulturní památky, které jsou momentálně na prodej.

2000

2003

2006

2009

2012

2014

územní vývoj areálu

Mapa nastiňuje postupný územní vývoj areálu. Vytváří tak grafické shrnutí k předchozímu historickému vývoji areálu. Barevně jsou odlišeny jednotlivé roky, které byly vybrány tak, aby reprezentovaly období s většími změnami na Dole. Důl Terezie/Petr Bezruč fungoval od roku 1842 až do roku 1993, tedy 150 let. Ještě před jeho uzavřením se počítalo s aktivní těžbou až do roku 2020. Toto však kvůli historickým změnám nebylo realizováno, protože po změně ekonomiky státu již nebylo naše černé uhlí schopno cenově konkurovat levnějšímu uhlí ze zahraničí, protože dobývání našeho uhlí bylo finančně nákladné a nerentabilní.

Shrnutí důležitých událostí:

- 1842 založení Dolu Terezie
- 1860 postavení koksovny
- 1863 báňská vlečka
- 1870 první velká rekonstrukce areálu
- 1899 zrušení koksovny
- 1904 ocelová nýtovaná věž
- 1916 pomocná těžní věž
- 1946 přejmenování dolu
- 1950 hloubení nové jámy
- 1960 velká modernizace provozu i areálu
- 1983 generel a plány do roku 2020
- 1993 ukončení těžby

rozbor konstrukce rozvodny

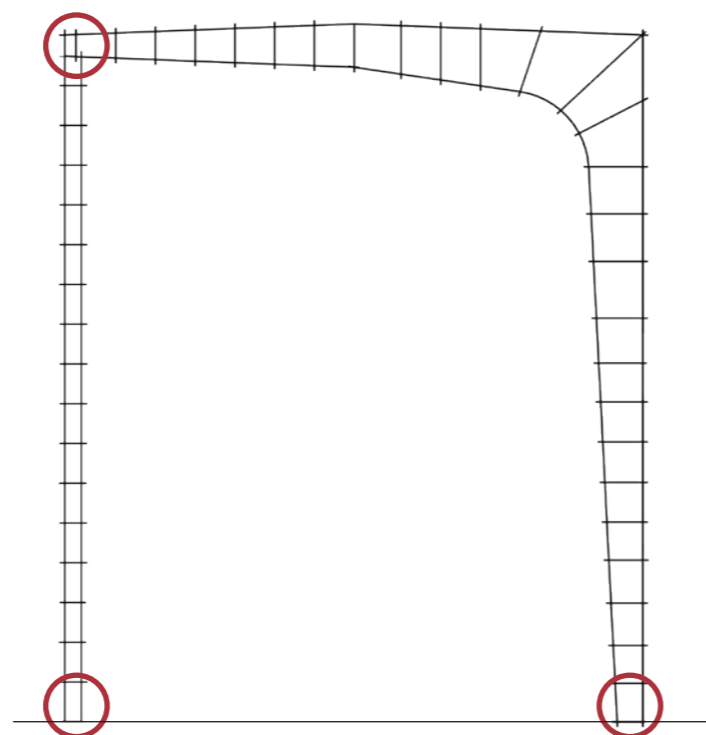
V severní části areálu se nachází objekt, který je na první pohled v dezolátním stavu. Jedná se o budovu rozvodny, která se začala stavět v 80. letech 20. století. Z důvodu velkých historických změn tato budova nebyla nikdy dokončena. Po ukončení aktivní činnosti dolu byly jednotlivé části areálu postupně privatizovány. V 90. letech tak počala přestavba rozvodny na sodovkárnu. Nicméně ani tato přestavba nebyla dokončena.

Původní konstrukce je ocelový skelet. Jedná se o obdélníkový rám, který je složen ze dvou částí, tvaru L a I, které jsou spojeny kloubem. Byl vytvořen z válcovaných ocelových I profilů s vodorovným ocelovým rámem, na který byl položen vlnitý plech zalitý betonem. Tento vodorovný rám je nesen ocelovými průvlaky, opět profil I. Celá ocelová konstrukce je nesena železobetonovým skeletem, který je částečně ze severní strany zapuštěn do terénu. K němu je napojena kloubem.

Po ukončení provozu areálu byla nedokončená stavba (ocelové torzo) rozvodny prodána. Nový majitel chtěl z budovy vytvořit sodovkárnu. Začalo se s dodatečným přepatrováním posledního patra, které má světlou výšku 8 metrů. Zároveň došlo k zaslepení otvorů v podlaží posledního patra, které byly nejspíše nachystány pro umístění strojů rozvodny. V místě zaslepení děr je dodatečně umístěno vyztužení, které je viditelné z patra pod ním. Na budově byla instalována severní fasáda, je zde viditelná izolace a obklady, ze kterých lze usuzovat nový vzhled přestavovaného objektu.

V současnosti budova chátrá, protože se nedokončila přestavba na sodovkárnu.

- a _původní nočná ocelová konstrukce
_modrošedý nátěr
- b _dodatečně navařená ocelová konstrukce
_konstrukční rozdíl oproti původní konstrukci, toto patro je omítnuté a je patrná betonová výplň s I nosníky, které jsou umístěny blíže k sobě
původní konstrukce má zespodu patrný vlnitý plech, na kterém je podlaha
- c _ocelový pásek navařený na původní ocelovou konstrukci
- d _dodatečně umístěná, zděná vnitřní konstrukce, keramický obklad
- e _původní železobetonový rám nesoucí ocelovou konstrukci

a b

_původní nosná ocelová konstrukce dodatečně navážená ocelová konstrukce

c

_nálezy použitých cihel a tvárnic s datací, opakující se roky 1990 až 1994

d

_pohled na severní fasádu

e

_kloub u paty sloupu

f

vodorovná nosná konstrukce ocelový rám, vlnitý plech

g

_v posledním patře jsou patrné dodatečně zabetonované otvory, pravděpodobně pro uložení strojů

h

_o patro níž je patrná dodatečná nosná konstrukce stropu

i j

_odstraněné šikmé vyztužení ocelové konstrukce, které již při druhotné využití nebylo potřeba, protože byla k vyztužení použita zděná výplň mezi sloupy

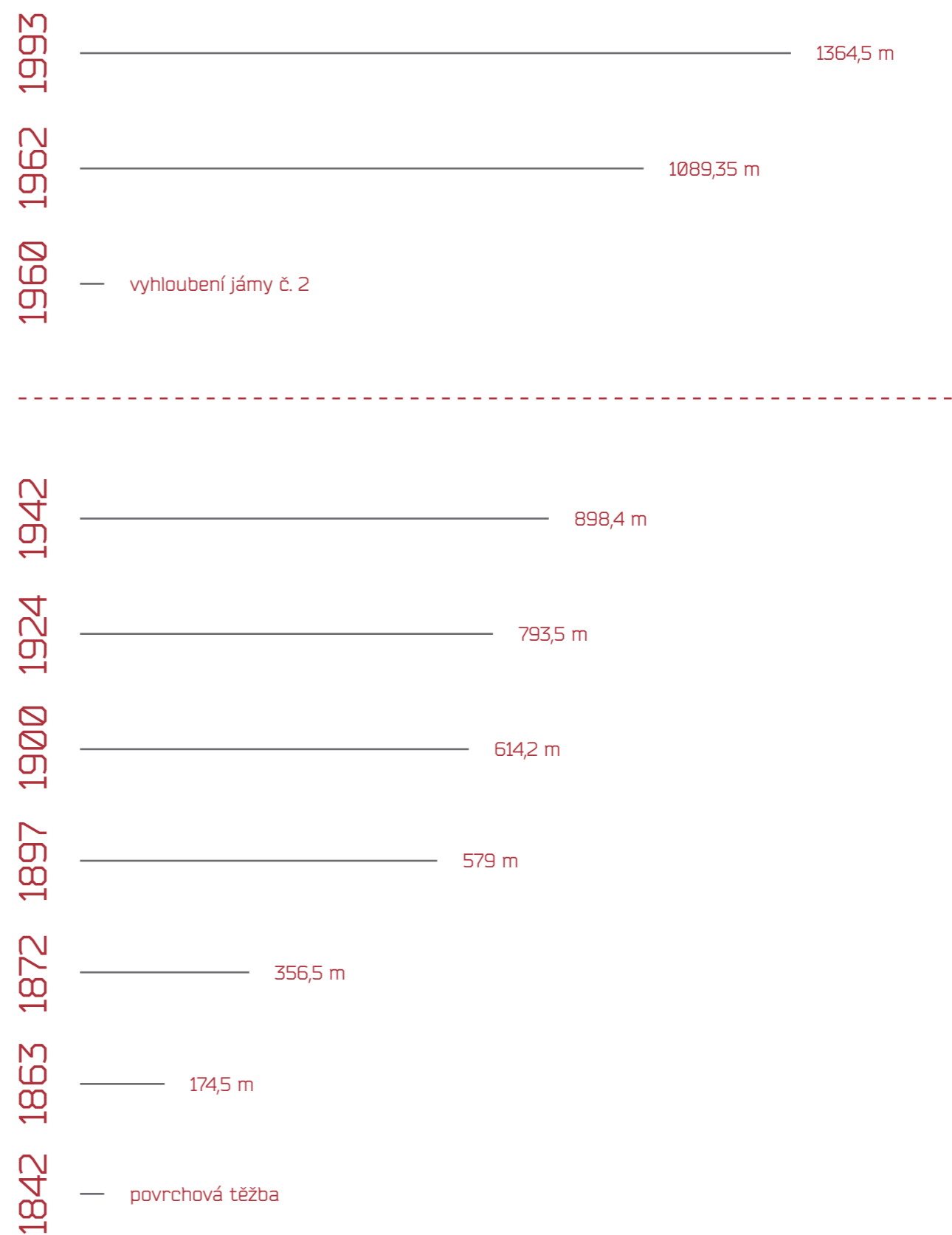
k

_kopilit na fasádě v posledním patře

vývoj hloubky jámy

Jáma Terezie byla otevřena v roce 1842. Nejprve se jednalo pouze o důl s povrchovou těžbou, protože v těchto místech Jaklovecká dědičná štola vycházela na povrch. Při první velké rekonstrukci dolu byl změněn způsob dobývání z povrchového na hlubinný. Terezie, později Petr Bezruč, je vlastně byla jedním z nejhlubších černouhelných dolů v Ostravě. Graf ukazuje postupný vývoj hloubky jámy, ze kterého lze vyčíst i rychlost dobývání úměrně k používaným technologiím. Je třeba dodat, že v pozdějších letech bylo mnohem jednodušší jednotlivá patra rozšiřovat, než jak tomu bylo dřív. Tím pádem nedocházelo k tak velkému nárůstu hloubky.

ZÁVĚR

BEZPEČNOST PŘEDVŠÍM

Tato diplomová práce si dala za cíl zpracování architektonické studie revitalizace areálu Dolu Petra Bezruče ve Slezské Ostravě. Úvod práce se krátce zabýval historií Slezské Ostravy i samotného areálu. Na něj navázala rešerše areálu a jeho okolí, která vyústila ve SWOT analýzu a zamyšlení nad ekonomickým využitím areálu.

Ze závěrů SWOT analýzy vycházela urbanistická koncepce využití areálu. Převážnou část budov tvoří objekty pro bydlení. Nicméně pro znovuzapojení do struktury a života městské části byla do areálu umístěna budova radnice a knihovny s dalšími objekty občanské vybavenosti.

Tato práce se detailněji zaměřila na využití tří objektů: sodovkárny a dvou kompresoroven. Do budovy nedostavěné sodovkárny, která byla původně součástí areálu Dolu Bezruč a měla sloužit jako rozvodna, byla umístěna městská knihovna. Vzhledem k nedostačující kapacitě byl objekt rozšířen o přístavbu, která je napojena lávkou na původní objekt tak, aby nepotlačila jeho industriální charakter.

Kompresorovna ze šedesátých let byla očištěna a bylo do ní umístěna scéna alternativního divadla, která by mohla pracovat s jedinečnou atmosférou kompresorovny. Zároveň je poskytnut prostor pro přesah představení do exteriéru směrem k těžní věži.

Kompresorovna z osmdesátých let přiléhá k budově rozvodny. Původně byla fasáda pokryta brizolitem, který byl ve zdevastovaném stavu. Došlo tedy ke sjednocení cihelné fasády s druhou kompresorovnou a rozvodnou. Do objektu bylo umístěno sportoviště, které využívá dvou stávajících pater. Do spodní části bylo ukryto zázemí a do horní části s vyšším stropem bylo umístěno sportoviště, tedy dvě hřiště na squash a dva sály pro spinning, jógu a tanec.

Část památkové péče se zabývala historickým vývojem území. Důlní činnost zde započala v roce 1842. Na základě získaných písemných podkladů a map z různých období bylo vytvořeno schéma vývoje areálu a stáří jeho jednotlivých objektů. Stavebně historický průzkum sodovkárny odkryl části původní konstrukce, která měla sloužit jako rozvodna. Tato se nikdy nedostavěla. Dále byly zmapovány přístavby, které měly změnit objekt pro potřeby sodovkárny. Ta nebyla taktéž dokončena.

Areál Dolu Petra Bezruče je komplikovaným územím. Jedinečnost areálu spočívá v jeho celkové otevřenosti a přístupnosti. Dále pak v jeho znatelné celistvosti, kterou si zachoval i přes postupnou degradaci budov a demolici nevyhovujících staveb. Nespornou výhodou je lokalita, nacházející se v centrální části městské čtvrti, poblíž dopravní tepny.

Hlavní myšlenkou této architektonické studie bylo nastínění možného využití průmyslového celku, který již neslouží své původní funkci. Cílem diplomové práce bylo mimo jiné poukázat na fakt, že průmyslové celky a jednotlivé průmyslové objekty se velkou měrou dotkly života lidí a měly významnou městotvornou funkci. Je tedy důležité k nim přistupovat s pokorou a nemazat je nekompromisně ze současných map.

ZDROJE

Archivy

Archiv OKD v Ostravě
Archiv NPÚ v Ostravě

Knižní

Bakala, Dvořák, Gracová, Grobelný, Jiřík, Klíma, Myška, Pitronová, Steiner (1993). Dějiny Ostravy. Ostrava, ČR: Sfinga

Karlíček, M. a kolektiv (2013). Základy marketingu. Praha: Grada Publishing a.s.

Kubinský (2014). OKR-Důl Ostrava k.p., závod Petr Bezruč Ostrava (1842–1992). Ostrava, ČR: Klub přátel Hornického muzea v Ostravě.

Maier, K. a kolektiv (2012). Udržitelný rozvoj území. Praha, ČR: Grada Publishing a.s.

Měšťanová, Tománková a kolektiv (2012). Příprava a provoz stavby I. Praha, ČR: Informatorium.

Skřivan, Herman, Zemánková, Fragner, Kašíková, Šimková a kolektiv (2013). Nový život opuštěných staveb: průmyslové dědictví : stavební kniha 2013. Praha, ČR: Pro Českou komoru autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT) vydalo Informační centrum ČKAIT.

Šenberger, T. (1995). Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. Praha: Národní technické muzeum v Praze.

Šenberger, T. (2014). Přednášky v rámci předmětu Industriální památky na FSV ČVUT v Praze, ČR.

Legislativa

Ministerstvo kultury: Kulturní památky a postup při prohlášení za kulturní památku [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/kulturni-pamatky-260.html?searchString=prohlášen%C3%AD%20za%20kulturn%C3%AD%20památku>

Ministerstvo kultury: Národní kulturní památka a prohlášení za národní kulturní památku [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-kulturni-pamatky-262.html?searchString=prohlášen%C3%AD%20za%20kulturn%C3%AD%20památku>

Ministerstvo kultury: Zrušení prohlášení za kulturní památku [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zruseni-prohlaseni-za-kulturni-pamatku-261.html?searchString=prohlášen%C3%AD%20za%20kulturn%C3%AD%20památku>

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, v platném znění: definice národní kulturní památky, [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1987-20>

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči v platném znění: definice kulturní památky [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1987-20>

Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění, [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

Internetové

Archdaily (2015) Silesian Museum Katowice / Riegler Riewe Architekten [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.archdaily.com/598987/silesian-museum-katowice-riegler-riewe-architekten>

CzechInvest (2017) Brownfieldy [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/brownfieldy>

CzechInvest (2008). Národní strategie regenerace brownfieldů [vid. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/strategie-regenerace-vlada-1079.pdf>

ČÚZK = Český úřad zeměměřický a katastrální (2004). Nahlížení do katastru nemovitostí [vid. 2017-05-13] Dostupné z: <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz>

Hospodářská komora ČR (2016) Program podpory Regenerace a podnikatelského využití brownfieldů. [vid. 2017-05-14] Dostupné z: <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripomin-kovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/35-16-program-podpory-regenerace-a-podnikatelskeho-vyuziti-brownfieldu-t-23-2-2016.aspx>

Jackson, J. (2004) Brownfields snadno a lehce. [vid. 2017-05-13] Dostupné z: <http://rrajm.data.quonia.cz/brownfieldy/publikace/Brownfields1.pdf>

Jackson, J. (2011) Příručka pro vlastníky brownfieldů. [vid. 2017-05-13] Dostupné z: <https://www.iurs.cz/www/files/upload/file/Pro%20vlastn%C3%AD-ky%20brownfieldů.pdf>

Navrátil (2007) Dvě haldy jako dýmající ostravské sopky. [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: http://www.okd.cz/cs/media/napsali-o-nas/dve-haldy-jako-dymajici-ostavske-sopky?FfArticleItem_page=166

Památkový katalog: seznam kulturní a národních kulturních památek [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://pamatkovykatalog.cz>

Skansen Mayrau (2011) Výstava – Po stopách Ing. Jana Karlíka. [vid. 2017-05-13] Dostupné z: <http://mayrau.omk.cz/rubriky/archiv/-vystava-po-stopach-ing-jana-karlika-od-11-9-2011-do-20-11-2011/>

Sladek, V. (2013) Lanovka pro Ostravu [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.marinaostrava.cz/lanovka-pro-ostavu>

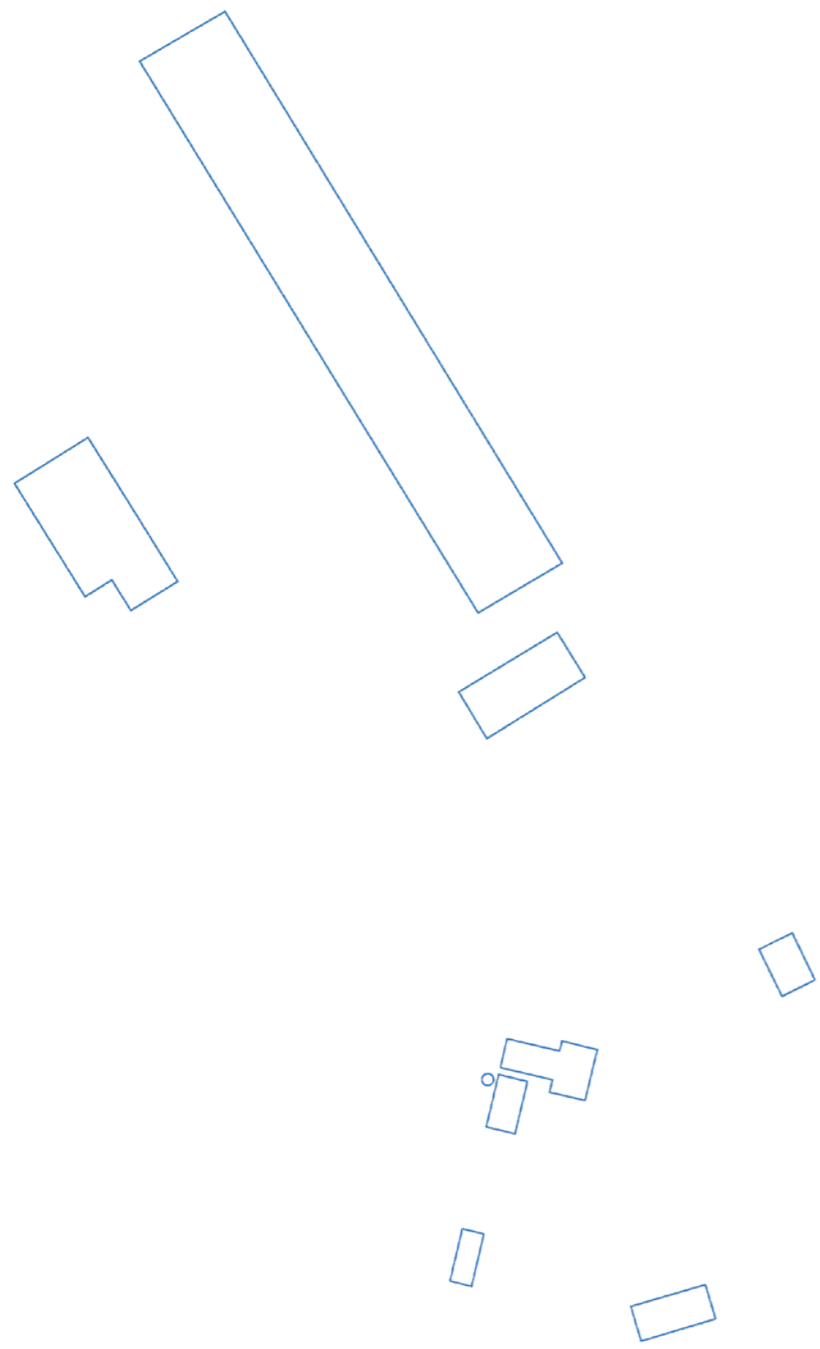
Strategický plán rozvoje systému zeleně (2016) Strategický cíl č. 6. [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://fajnova.cz/wp-content/uploads/2017/02/Strategicky-plan-Ostrava.pdf>

Územní plán města Ostravy (2014) mapové podklady. [vid. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://mapy2.ostrava.cz/uha/mapa1/>

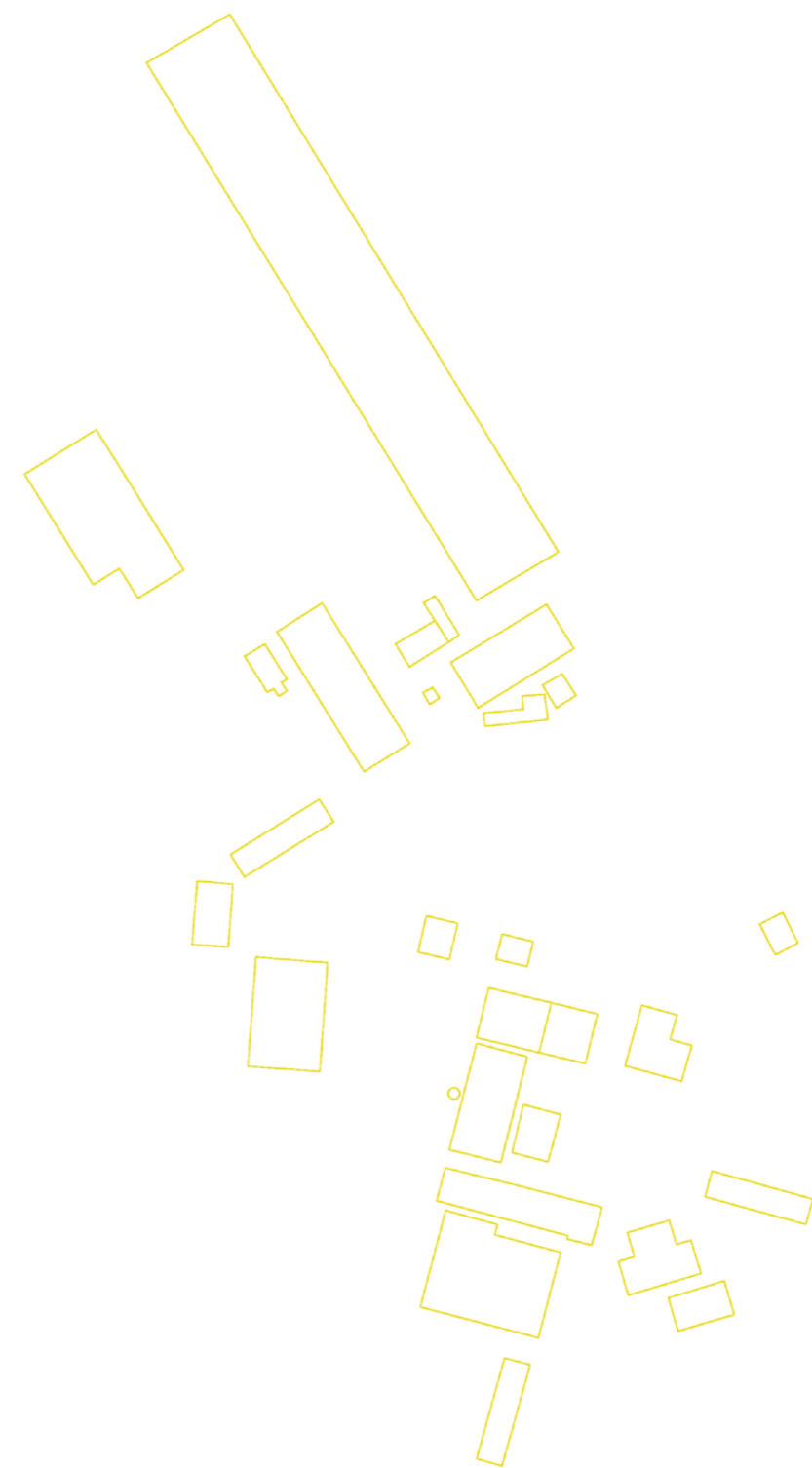
VCPD FA ČVUT (2015). Areál bývalého Dolu Austria – Jubilejní ve Zbůchu [vid. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/hornicka-kulturni-krajina-plzenska/>

Závěrem bych chtěla poděkovat svému vedoucímu prof. ing. arch. akad. arch. Václavu Girsovi a doc. prof. Michaeli Ryklovi za věcné připomínky během přínosných konzultací. Zároveň bych chtěla poděkovat Ondřeji Vicherkovi a celé své rodině za pomoc a trpělivost.

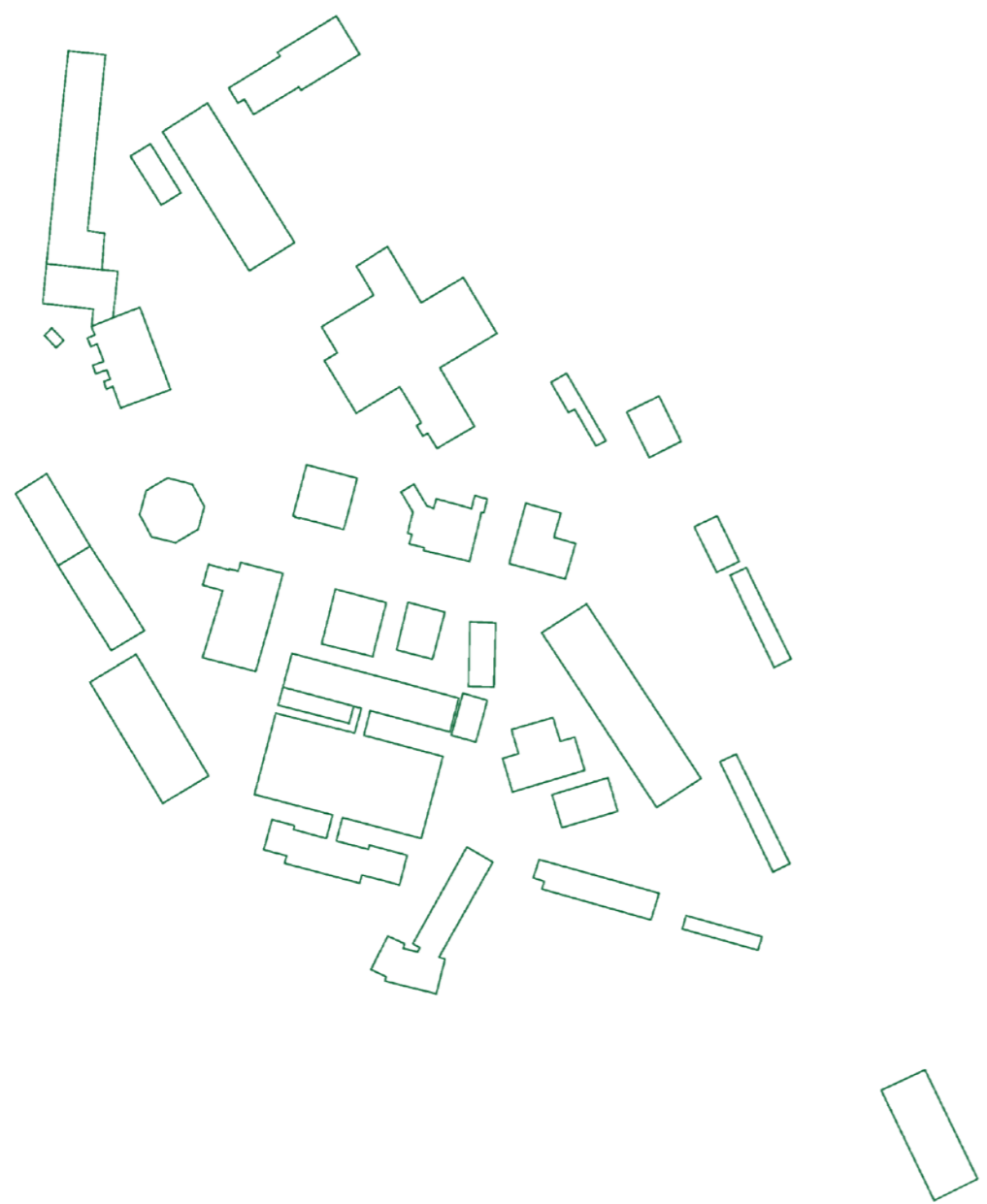
2. pol. 19. století

1. pol. 20. století

80. léta 20. století

21. století

